

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST.

Abonnementsprijs per jaar.

Vrij aan huis of franco per post
 binnenland bij vooruitbetaling . f 2.00
 Voor Oost-Indië en het Buitenl. » 3.00
 Afzonderlijke nummers. . . . » 0.10
 Men abonneert zich voor minstens zes maanden
 ingaande op den dag der eerste toezending f 1.—

Prijs der advertentiën.

Per regel f 0.10
 Bij plaatsing van 300 regels . - 0.09
 » » » 1000 » . - 0.08
 » » » 3000 » . - 0.07

REDACTIE: De 4de Commissie, aan welke de verspreiding van populaire kennis omtrent Oost- en West-Indië is opgedragen.

Mededeelingen of Ingezonden Stukken moeten worden geadresseerd „aan de Redactie”, en gezonden aan den Heer G. E. V. L. VAN ZUYLEN, Voorzitter der Redactiecommissie, 7a Heerengracht, of den Secretaris, Mr. G. VAN SLOOTEN AZN., 43 Conradskade, beiden Den Haag.

Voor de Administratie en Advertentiën wende men zich tot de Uitgevers-Maatschappij „HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG” Haagpoort 4, Den Haag.

Dit nummer bestaat uit Twee Bladen.

Het hoofddoel der Vereeniging is:
 Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indië onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zodoende en ook door het verleen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweken tusschen Nederland hier en ginds.

Om lid te worden, kan men zich mondeling of schriftelijk op het bureau der Vereeniging Heerengracht 4 te 's-Gravenhage aanmelden.

Het lidmaatschap kost als minimum-contributie f 1.50 voor het Binnenland en f 2.50 voor het Buitenland, om tevens franco en kosteloos dit weekblad te ontvangen.

Inhoud van dit nummer.

Voor den noodlijdenden Javaan. — Mededeelingen van de 4de Commissie. — Verslag van de Algemeene vergadering gehouden op Maandag 23 Juni. — Algemeen weekoverzicht. — Oost-Indische berichten. — Bethesda. Een liefdeswerk der protestanten in Suriname. — De Semarangse Toestanden en het Batavia'sch Nieuwsblad. — Een productief maken der Indische kunstnijverheid. — Varia. — Inhoud van Nederl. Tijdschriften over Oost- en West-Indië. — Mail. — Feuilleton: „De Dessavrouw”.

Voor den noodlijdenden Javaan.

Op 26 Juni 1902 bleef in kas f 107.18
 Van den heer F. S. op ten Noort, Burge-
 meester van Ede, de netto-opbrengst eener
 in die gemeente gehouden collecte » 201.00
 Opbrengst der verkoop van de niet-afge-
 haalde prijzen der verloting bij den Voetbal-
 wedstrijd » 94.50
 Van den penningmeester der afdeling Nij-
 megen » 2.50
 Van den heer L. F. J. van Vliet, Burge-
 meester van Nieuw-Lekkerland, opbrengst
 eener collecte » 43.25
 Totaal f 448.43

Wij zouden onder deze rubriek niets bijzonders hebben te vermelden, als wij niet de aandacht wilden vestigen van zooveel als maar mogelijk is, op hetgeen *Semar* van het Haagsche *Vaderland* schrijft in zijn „Omong-Omng” (causerie) van 27 Juni jl. (Tweede Blad). Dit luidt als volgt:

„Millioenen voor de strijdende Boeren in Zuid-Afrika, ten behoeve van de strijders zelf, van de concentratiekampen, van de gevangenen, van vrouwen en kinderen enz. enz. Ruim honderduizend als huldeblijk der Katholieken in Nederland, bij het jubileum van 't hoofd der Kerk, en tien, zegge tienduizend gulden voor de noodlijdende Javaanen van het door Java zoo rijk geworden Nederland. Er is geen graphische voorstelling nodig, om met deze cijfers voor oogen den graad van belangstelling af te lezen, die het door Indië zoo rijk geworden Nederland voor datzelfde Indië beziet.

Begrijpelijk is het, dat de Katholieken, vervuld van eerbied voor hun kerkelijk hoofd, aan dien eerbied uiting willen geven.

Begrijpelijk is het, dat het hart vervuld van medelijden met en sympathie voor de Boeren, hiervoor zware geldelijke offers gebracht worden.

Maar, dat Nederland als het ware een salmoes slechts over heeft voor het land, waaraan het zijn stoffelijke wel-

vaart te danken heeft, zie, dat is onbegrijpelijk, dat is raadselachtig!

Waar zijt gij gebleven, gij steunpilaren van den kolonialen hoek der beurs, die uw salons opsieret met Corot's en Meyssonier's, betaald met de koloniale winsten?

Waar zijt gij gebleven, gij rijke suikerlords, tabaks- en koffieboeren, die van de verkregen winsten een weelderig leven leidt? Ik mag hier van rijke planters spreken, want zij, die in Holland vertoeven zijn voor een groot deel uit de Indische belangen getrokken en dus niet zóó noodlijdend als de tegenwoordige planters op Java.

Waar zijt gij gebleven, gij hoog en minder hoog geplaatste ambtenaren, die, zoolang in het genot van goede traktementen, thans op kalme wijze uw in Indië verdiend pensioen verteert?

Waar zijt gij gebleven? Is uw hart dan geheel doof voor het land, waarvan gij zooveel genoten hebt? Is uw oor dan geheel doof voor de noodkreeten, die uit het hongerende Java tot u komen?

Had een ieder, die door en in Indië welvaart en rijkdommen genoten en vergaard heeft, bijgedragen, dan hadden tonnen gouds moeten zijn opgebracht.

Hier en daar hoort men als verklaring van het slechte resultaat opmerken, dat wanneer personen van naam en invloed zich aan het hoofd der beweging hadden gesteld, dan ook het bedrag, dat verkregen zou zijn, veel hooger geweest ware. De meerdere of mindere juistheid hiervan kan ik niet beoordeelen, maar een excuus is het niet. Men had het doel voor oogen moeten houden, het doel om de bevolking eener kolonie in den nood bij te staan, eener kolonie, waaraan het Moederland zooveel, zoo oneindig veel te danken heeft. Door de geringe aalmoes, die men voor Java over had, is gebleken, dat in Holland de belangstelling voor onze Oost bijna het nulpunt genaderd is. Is het dan te verwonderen, dat langzamerhand in Indië de thermometer van het gevoel voor Nederland's vele graden onder nul aanwijst?

Zeker heeft „*Semar*” gelijk, dat zij, die in goeden doen uit Indië terugkeerden naar het vaderland, er het eerst aan zouden moeten denken den Inlander te helpen, nu hij in nood is, maar onze eischen gaan verder. Bijna gansch Nederland dankt aan de Koloniën zijn welvaart en de plicht om te geven, rust dus niet alleen op de Koloniën, maar op gansch Nederland, voor zooverre het tot geven bij machte is. In „*Le Dépêche Coloniale*” van 1 Juli vinden wij, dat in Frankrijk voor Martinique ruim drie en een half miljoen franken werd ingeschreven.

Zonderling vinden wij dan ook het nu weer te berde gebrachte excuus der niet-gevers, dat meer-voornam en invloedrijke personen, dan het bestuur van „Oost en West” representeert, zich aan het hoofd der beweging hadden moeten stellen, om een beter resultaat te verkrijgen.

Wij kennen den graad van voornaamheid en van invloed niet, die er in Nederland noodig is, om de beurzen ten bate van hongerlijdende Javaanen te openen, maar dit kunnen wij „*Semar*” verzekeren, dat „O. en W.”, het goede doel nastrevende, om den nood der arme Inlanders te lenigen, geen middel onbepoofd liet om te slagen. Een der leden, die in O-Indië een zéér hooge betrekking had bekleed, heeft getracht om naast de Vereeniging nog eene bijzondere commissie voor de inzamelingen te vormen, maar zijne pogingen leden schipbreuk op dezelfde klippen, die ook ons hebben in den weg gezeten en die in het jaarverslag der Vereeniging, dat in N°. 15 van het Weekblad werd afgedrukt, zoo duidelijk zijn beschreven.

Ware bij de Nederlandsche Dagbladen de belangstelling voor de Oost, niet zoo dicht geweest bij het nulpunt, en had de Regeering in Nederland met ons ingezien, dat ook op Java plaats is voor particuliere weldadigheid, dan zou het ook ons zijn gelukt vele duizenden bij elkaar te krijgen.

gewijd, komen andere, van meer huishoudelijken aard. Nu moet zij moeder zelf helpen, want deze is wéér in een zeer interessante positie en heeft zooveel van haar lenigheid verloren, dat zij veel bezigheden niet zelf meer kan verrichten. Dan moet het dochtertje den huispot klaar maken, het huis en erf opvegen, met een paar centen naar de *sawoeng* gaan om wat zout of een paar gedroogde vischjes te koop, de wasch doen en nog honderden kleine zaken meer.

Haar eenige uitspanning is tegen zonsondergang, als 't maanlicht is, met haar buurtjes spelletjes te spelen, en dan toont ze hierin een bescheidenheid, alsof de echt kinderlijke vrolijkheid reeds op dien leeftijd gedeeltelijk voor den ernst der levens heeft moeten wijken. Ravotten, krijtje en dergelijke min of meer ruwe spelen liggen buiten haar aard, deze behooren tot de competentie van de jongens. Slechts hoogst zelden doen meisjes er aan mee. Haar grootste genot is in een kringetje te zitten en liedjes te zingen op vrij eentonige wijze en een tekst, waarin vaak geen den minsten samenhang is te bekennen. Zingt er één verkeerd of vergist zij zich in de woorden, dan heerscht een pret voor tien, dan hoort men eerst een lachen, zoo gul en hartelijk, als uit een kindermond wordt verwacht. Hebben de woorden van het liedje bij uitzondering eenige betekenis, zit er iets in, dan is het zeer gepeperd, gewoonlijk door een of andere hysterische dansmeid gedicht en steeds zinspelende op de intieme aanrakingen tusschen de beide seksen.

Het valt iemand dan op uit die onschuldige monden, met kinderlijke onwetendheid gezegd, de grootste zinspelingen te hooren, woorden, die den zin te bedekt uitden, dan dat die kinderen er iets anders in vinden, dan de speciaal bij het aangeheven liedje behoorende klanken. Later als het meisje maagd geworden is en meer levenservaring heeft opgedaan, iets dat een dessameisje, gegeven de omstandigheden, waarin

Wij blijven echter hopen, want er is ook in de richting van *particuliere* zorg voor den inlander nog zeer veel in Indië te doen, en met vreugde merken wij op, dat het getal degelijke arbeiders op dit veld, iederen dag toeneemt.

Mededeelingen.

I. Van de 4e Commissie.

Naar aanleiding van het besluit der jaarlijksche Algemeene Vergadering van 23 Juni j.l. om het „Koloniaal Weekblad” als „Orgaan der Vereeniging” voortaan uit te geven voor rekening van „Oost en West”, ontving onze Commissie met eene dankbetuiging voor hetgeen door haar voor het tot stand komen van het blad werd verricht, van het Dagelijksch Bestuur de opdracht om een voorstel op te maken, waarin de noodige redacteurs zullen worden aanbevolen, die met of zonder bezoldiging, voortaan onder directe verantwoordelijkheid van het Hoofdbestuur, de redactie zullen voeren.

Om aan die opdracht zoo volledig als mogelijk te kunnen voldoen, noodigt de 4e Commissie niet alleen hare leden, maar ook in het algemeen alle leden der Vereeniging uit, om behulpzaam te zijn bij het opmaken der aanbeveling door de aanwijzing van personen, die men voor de redactie van het Weekblad geschikt acht en waarvan men weet, dat zij genegen zouden zijn deze moeilijke taak op zich te nemen.

Op Dinsdag 13 Juli zullen wij dan des namiddags ten 3 ure eene Vergadering houden, waarin tot het opmaken der aanbeveling zal worden overgegaan.

Hoofdbestuur der Vereeniging „OOST en WEST”.

ONTVANGSTEN.

1901.			
April 8	25 % Contributie der afdeling Utrecht	f 26.25	
„ 17	Idem „ „ 's-Gravenhage	» 100.—	
Mei 17	Van het Indologisch Studentencorps	» 25.—	
Sept. 25	25 % Contributie der afd. 's-Gravenhage	» 200.—	
Nov. 25	Idem „ „ Groningen	» 11.50	
	Idem „ „ 's-Gravenhage	» 100.—	
1902.			
Jan. 22	Idem „ „ idem over 1901	» 100.—	
			f 562.75

UITGAVEN.

1901.			
Mrt	Kleine uitgaven, boekje, post Utrecht en Nijmegen	f 0.35	
Mei 18	Telegram naar Breda	» 0.35	
„ 28	Rekening Meeuwssen en Zoon, kantoorbehoeften voor den Secretaris	» 5.45	
Juni 4	Lacombé voor lezing	» 50.—	
	Aan de 4de Commissie gift van Delftsch Studentencorps	» 25.—	
Sept. 25	Aan de Presidentie van het hoofdbestuur kleine uitgaven	» 20.—	
1902.			
April 21	Aan de Presidentie van het hoofdbestuur idem over 1901	» 20.—	
	Saldo in kas	» 441.60	
			f 562.75

Den Haag, 26 Mei 1902.

De Penningmeester,
GONGGRJLP.

Niemand had bedenkingen en de penningmeester werd dus onder dankbetuiging ontheven van de verantwoording over het afgelopen jaar.

Op voorstel van een der leden werd echter bepaald, dat voor volgende jaren door het Dag. Bestuur uit de leden eene commissie van drie leden zou worden benoemd om de rekening na te zien en daarover rapport uit te brengen.

Aan de orde kwam nu de behandeling der Statutenwijziging, zoodat die door het Hoofdbestuur was voor-

gesteld. In art. IV sub 2 en 6 en in art. V, 6e alinea werden kleine redactiewijzigingen aangebracht.

Van belang was de verandering, die op voorstel der afdeling Rotterdam in art. VII werd gebracht. Het oorspronkelijk denkbeeld was om een Hoofdbestuur in het leven te roepen, dat door de Algemeene Vergadering uit alle leden der vereeniging zou worden gekozen, onafhankelijk van de vraag tot welke Afdeling die gekozen bestuursleden zouden behooren, met deze uit-

plaats, die de rijpe padie in het volksbestaan inneemt en daarom met veel respect en voorzichtige zuinigheid moet behandeld worden, wordt 't haar vergund aan den oogst deel te nemen.

Is het dessameisje wat ouder geworden en nadert de puberteit, dan breekt voor haar een periode aan, die zoo mogelijk nog minder levensvreugde aanbiedt. Ingetoegenheid wordt haar steeds voorgehouden, gul lachen en luid spreken worden haar ten strengste verboden, men zou die luidruchtigheid kunnen opnemen, als een middel om de attentie van de mannen tot zich te trekken. Deze opvoeding, als men dat woord hier gebruiken mag, moet haar leiden tot de schuchterheid, het edel kenmerk van een huwbaar meisje. Is zij tot dezen ouderdom gekomen, dan breekt een tijd van zelfopoffering aan, die door haar omgeving zelfs door haar ouders nauwelijks wordt opgemerkt, maar door het jonge vrouwtje diep wordt gevoeld.

Zij moet zooveel mogelijk thuis blijven, zich nergens vertoonen, nooit in gezelschap van jonge mannen zijn, van zelf gaat zij niet meer met jongere meisjes om, zij is immers op een leeftijd gekomen, waarop het leven ernstig moet worden opgevat. Vooral moet zij zich aan het oog der mannen onttrekken, een huwbaar meisje, dat vaak uitloopt, alleen om gezien te worden, is immers goed op weg om slecht te worden, want waarvoor doet zij dat anders, dan om de zinnelijkheid der mannen op te wekken en daarvan den terugslag op zich zelf te voelen, en dit moet immers tot ontucht leiden.

Het is alwéér de padieplant- en oogsttijd, die haar eenige vrijheid geeft om andere menschen dan haar huisgenooten te zien, maar dan moet zij zich ook zeer in acht nemen; hoe de natuur haar ook tot het sterkere geslacht trekt, zij moet elke neiging weêrstaan, steeds met neêrgeglagen oogen

FEUILLETON.

De Dessavrouw.

Het menscheijk wezen, wien het noodlot een minimum van levensvreugde en een maximum van zorgen heeft toebedeeld, is de dessavrouw. Maar ook geen wezen, dat in zijn moeilijke levenstaak met meer moed en kalmte berust dan zij. Reeds als klein meisje beginnen de zorgen haar te drukken, slechts zeer spaarzaam afgewisseld door vroolijke oogenblikken, waaraan een kind toch zooveel behoefte heeft. Heeft zij op zesjarige leeftijd of zelfs nog vroeger, een zusje of broertje, dan is 't haar taak dat hulpeloos wicht op te passen, omdat haar moeder wel wat anders te doen heeft, dan zich geheel aan haar zuigeling wijden. Terwijl deze dan zich geheel om een extra centje voor het huishouden zwoegt en werkt om een extra centje voor het huishouden bij te dragen, wiegt zij het kind in slaap, speelt met hem als hij wakker is, draagt hem in de *slendang* als hij dit verlangt, al kunnen haar zwakke rug en spillebeentjes de vracht nog niet behoorlijk torsen. Zij tracht hem met alle middelen, die zij, nog zelf kind, uitvindt tot kalmte te brengen, wanneer hij zijn longen op kinderen-manier wil oefenen. Zij weet, dat moeder niet gestoord wil worden in oefenen, daarom worden haar oogen vochtig en haar bezigheden, daarom worden haar oogen vochtig en stekt haar van vertwijfeling droge keel als de aangewende calman faalt, want zoo aanstands komt moeder en geeft haar ontvredenheid te kennen door de nog al te jonge en onervaren *baboe* geniepig in arm of rug te knijpen. Heeft broertje 't al zoover in de wereld gebracht, dat hij zich zelf bezig kan houden — deze periode treedt bij het dessakind gelukkig nogal vroeg in — dan wordt haar taak lichter. Maar in de plaats van de moederlijke zorgen aan broertje

zondring, dat de president, de penningmeester en de secretaris, die het Dagelijksch Bestuur zouden vormen in de Haag zouden moeten wonen.

Rotterdam wees op het gevaar, dat hierdoor zou kunnen ontstaan: dat ook alle andere leden van het Hoofdbestuur *Hagenaars* zouden zijn en op die wijze het zoo noodige, innige verband tusschen het Hoofdbestuur en de Afdelingen zou verloren gaan. Die Afdeling stelde daarom voor, te bepalen: dat van iedere Afdeling minstens één lid in het Hoofdbestuur zou moeten gekozen worden.

Aangevoerd werd dat tegen, dat bij het vestigen van meer Afdelingen, — wat toch zeker in de toekomst zal gebeuren, — het getal Hoofdbestuursleden te groot zou worden om van het Hoofdbestuur gestadigen, ernstigen arbeid te verwachten. Uit de vergadering kwam toen het voorstel om slechts een deel der Hoofdbestuursleden door de Algemeene Vergadering te doen kiezen en de overigen te doen benoemen om beurten door de Afdelingen. Als voorbeeld werd daarbij aangehaald de wijze, waarop directoren bij de Nederlandsche Mij van Nijverheid gekozen worden.

Dit vond echter geen bijval, maar om aan den anderen kant het te groote getal Hoofdbestuursleden, bij het ontstaan van een belangrijk aantal Afdelingen tegen te gaan, werd het voorstel *Rotterdam* in dien zin gewijzigd, dat eene Afdeling, om recht te hebben op een Hoofdbestuurslid, minstens 50 leden zou moeten tellen.

Op die manier gewijzigd, werd het voorstel met groote meerderheid aangenomen, zoodat de 2e alinea van art. VII nu zal luiden als volgt:

„Zij (de Vereeniging) wordt in en buiten rechten „verteenwoordigd door een Hoofdbestuur, bestaande „uit minstens 5 leden, waarvan minstens 3 en hoog- „stens 5 in 's Gravenhage zullen woonachtig zijn en „waarin iedere Afdeling van 50 leden of meer, door „minstens één harer leden moet vertegenwoordigd zijn”.

In verband hiermede werd het getal leden van het Hoofdbestuur, dat jaarlijks afreedt bepaald, op 1/4 van het totale aantal Hoofdbestuursleden, terwijl in de 5e alinea een kleine verandering werd gemaakt, waardoor het stellen van candidaten door de afdelingen verplichtend wordt en in de 6e, enkele woorden werden toegevoegd, om duidelijk te maken, dat de Hoofdbestuursleden, alléén voor het bijwonen der Hoofdbestuursvergaderingen, recht zouden hebben op reis- en verblijfskosten uit de kas van het Hoofdbestuur.

Van art. XIV werd de 2e alinea weggelaten, omdat men meende, dat uit den aard der samenstelling van de Vereeniging voortvloeit, dat het restant in kas bij ontbinding eener Afdeling rechtens aan de Hoofdbestuurskas toekomt.

De meest ernstig ingrijpende discussie had plaats bij de behandeling van art. XII, dat het bedrag vaststelt jaarlijks door de Afdelingen in de kas van 't Hoofdbestuur te storten.

De Afdeling *Rotterdam* stelde voor om het bedrag van f 0.50 per lid, zoodat door 't Hoofdbestuur was ontworpen, te verminderen, door van de leden, die weinig contributie betalen, slechts f 0.25 en f 0.40 af te dragen. Dit voorstel werd gegrond op het finaal sterk doen blijven der afdelingen, waarvan de kracht der Vereeniging moet uitgaan. Van andere zijde werd daartegen aangevoerd, dat het verschil in financiële kracht van iedere afdeling door de geringe vermindering van storting betrekkelijk weinig zou beduiden, terwijl het totaal van al die geringe verschillen een aanmerkelijke som minder zou doen vloeien in de kas van het Hoofdbestuur, dat om flink alle zaken, welke de vereeniging in haar geheel gelden, te kunnen leiden en te zorgen voor de uitgave van een aan het doel beantwoordend Orgaan, eveneens financieel sterk moet zijn. *Rotterdam* had als argument gebruikt, dat „het Koloniaal Weekblad” niet was een post van uitgaaf, maar een van inkomst voor de kas van het Hoofdbestuur, doch toen later, bij de behandeling van het rapport eener Commissie, die den gang van zaken van het Weekblad had onderzocht, bleek, dat die meening, welke eerst ook die van een deel der Commissie was, op een misverstand berustte, werd het amendement van *Rotterdam* niet aangenomen, en het art. XII zoodat het door het Hoofdbestuur was vastgesteld, door de vergadering goedgekeurd.

Ook de gewijzigde statuten in haar geheel verkregen daarop de sanctie der vergadering en aan het Dagelijksch Bestuur werd opgedragen, daarop de Koninklijke goedkeuring te vragen.

Reeds spraken wij met een enkel woord van het rapport der Commissie, die zich omtrent den gang van zaken bij het uitgeven van het „Koloniaal Weekblad” had op de hoogte gesteld. In dat rapport werd geconstateerd, dat de uitgaven thans door de inkomsten ruim worden gedekt, maar dat men tot heden toe heeft gewerkt met eene geheel onbezoldigde redactie en eveneens onbezoldigde vaste medewerkers.

Toch was de stand van zaken zóó gunstig bevonden, dat de commissie, zelfs rekenende op matige bezoldiging voor een ander, het voorstel deed om onder dankbetuiging aan de 4e commissie en aan den persoon, die de geldelijke verantwoording voor het proefjaar had op zich genomen, te besluiten, dat het blad voortaan namens de vereeniging door het Hoofdbestuur zou worden uitgegeven, met eene door dat der Bestuur aan te stellen redactie.

Dit voorstel werd door de vergadering aangenomen en bepaald, dat aan de 4e commissie zou worden opgedragen om in dien geest ter zake een voorstel te doen.

voor zich kijken, zelfs niet dan heel, heel eventjes naar den flinken jongeling zien, op wien haar uiterlijke schoonheden — zij voelt 't — indruk hebben gemaakt. Een gulle lach zou opzien baren, hoogstens mag zij glimlachen, als zij een kwinkslag hoort, waarmee de ouderen zich kostelijk vermaken.

Is de tijd gekomen, waarop het desammaise moet trouwen, dan geven — bij uitzondering — of verkoopen — in den regel — haar ouders haar aan een man, die door tusschenkomst van zijn ouders of andere familieleden hun om de hand van hun dochter hebben gevraagd. Haar opinie over haar aanstaanden heer en meester wordt heelemaal niet gevraagd. Zij is geen mensch meer, maar een zaak, die op de meest voordelige wijze van de hand wordt gedaan. Soms wachten haar ouders niet eens, tot zij volwassen is, om haar nit te huwelijken; ik heb met eigen oogen gezien, dat bij het in staatsie rond brengen van bruid en bruidegom de eerste nog gedragen moest worden, omdat zij op z'n best loopen kon.

Gelukkig echter voor zulke en iets oudere, maar toch lang niet volwassene bruidjes, dat zij hun mannen niet direct naar de echtelijke woning behooven te volgen.

Zulke huwelijken zijn gewoonlijk *mariages de raison* en komen dan ook alleen voor onder de gegoede *desa*-lieden. Het doel is voornamelijk: hechte relatie tusschen 2 rijke families aan te knoopen, waardoor hun macht in de *desa* toeneemt. Ook wordt zóó'n huwelijk gesloten om den vader der bruid, die geen of nog te jonge mannelijke nakomelingen heeft, hulp te verschaffen in het beërftende van en het toezicht houden op zijn uitgestrekte velden. De schoonzoon woont dan bij zijn schoonouders in en blijft bij hen tot zijn vrouwje den leeftijd heeft bereikt, waarop zij met haar man een eigen huishouden mag opzetten.

Voor al ook de bespreking betreffende het orgaan had veel tijd gevorderd, zoodat met het oog op 't late uur voor de leden buiten de stad, het voorstel werd gedaan om de behandeling der overige punten van de agenda tot eene volgende vergadering uit te stellen, waartegen noch van de Bestuursafdeling, noch van uit de vergadering bedenkingen werden ingebracht, zoodat het met allemeene stemmen werd aangenomen.

Gedurende eene gehoudene pauze werd een dertigtal onafgehaalde prijzen der verloting van de voetbalwedstrijk der **H. V. V.** onder de aanwezige leden **ten bate van den noodlijdenden Javaan** vercocht. De verkoop ging noodig en bracht f 94.50 op, die aan de redactie van het weekblad zijn afgedragen en in ons nummer van heden verantwoord.

Vervolg van het Jaarverslag.

Bijlage II.

Afdeling Curaçao.

Van de Afdeling Curaçao hebben wij geen jaarverslag ontvangen; zoo ons dit niet vóór het afdrucken van dit verslag bereikt, zullen wij in 1903 de Curaçao'sche verslagen over de twee laatste jaren gezamenlijk opnemen.

Wij kunnen slechts vermelden, dat de Eere-Voorzitter van het bestuur der Afdeling, de Oud-Gouverneur Mr. C. A. H. Barge, thans hier in 't land is.

Verder hebben, voor zover wij weten, geene veranderingen plaats gehad, noch in het bestuur, noch in de ledenlijst.

Bestuur.

Z. Ex. Mr. C. A. H. Barge, Gouverneur, Eere-Voorzitter. Mordy S. L. Maduro, Voorzitter. Th. J. C. Buys, Secretaris-Penningmeester. Mr. Th. A. J. Nuijens. V. U. Zwijzen.

Donateur.

Leon V. Leyba.

Leden te Willemstad.

Baars. A. C. — R. K. P. R. Blommerde. Fr. C. Boomgaard. H. J. F. Bujs. Th. J. C. Ellis. J. H. H. Ferguson. H. Forbes. J. C. B. Gravenhorst. J. B. Hellemund. René Henriquez. H. J. Cohen Henriquez. Sam Cohen Henriquez. Mr. S. Cohen Kleunen. J. van Kloef. A. J. C. Leijba. A. J. C. Leijba. Julius Madura. Mores S. L. Madura. Mordij S. L. Meijer. C. D. Muller. C. Stabius Nuijens. Mr. Th. J. A. Perret Gentil. J. H. Romondt. C. C. J. van Selhorst. J. H. Senior Sal Sz. Sutherland. J. Zeppenfeldt. G. R. Zwijzen. Fz. Victor H.

Bijlage III.

Verslag over de Afdeling Ned.-Indië.

Ook van deze afdeling mochten wij nog geen jaarverslag ontvangen. Het neemt op zoo verren afstand natuurlijk meer tijd om een werkprogramma met elkander vast te stellen, doch vooral in den laatsten tijd is er, zoodat uit de geregelde correspondentie blijkt reeds, meer samenwerking merkbaar dan het eerste jaar, hetgeen der vereeniging voorzeker ten goede zal komen. Van hieruit hebben wij, door al onze afdelingen en correspondenten daartoe in staat gesteld, gedaan wat wij konden, om aan het bestuur te Weltevreden alle gegevens te zenden, die het verlangde voor het op te richten informatie-bureau voor repatrieerenden.

In het begin der maand Juni zal met medewerking van onze correspondent te Soerabaja, den heer J. E. Jasper, te Weltevreden eene eerste tentoonstelling van Indische kunstnijverheid, voornamelijk van koperwerk, worden geopend. Ook daar zal al dadelijk een begin worden gemaakt met het verkoopen der voorwerpen.

Warm werden onze pogingen om de noodlijdende Javanen te ondersteunen te Weltevreden begroet door het afdelingsbestuur, waarvan de voorzitter op zijne reizen telkens opgetuigd is van de groote ellende, die er geleden wordt. Ook in overleg met ons medelid, Raden Mas Adipatie Ario Hadiningrat, den bekenden regent van Demak, werden terstond maatregelen getroffen, om door bemiddeling van een tweetal officieren van het heilsleger en hunne echtgenooten, hulp te brengen aan hen, die de officiële ondersteuning derven. In de *desa*'s gaan zij de zieken en gebrekkelijken onderzoeken en helpen hen niet alleen aan verpleging en voedsel, maar ook aan werk. Ten zeerste worden de bereidwilligheid en tact die beide huisgezinnen geernd, die zonder propaganda van eigen inzichten op den voorgrond te stellen, zich met hart en ziel, vol

Het *desammaise* kent geen engagementstijd, het *vrijen* bij de westerlingen, quasi om elkaar te leeren kennen, welk gebruik, niettegenstaande de talrijke verkeerde uitkomsten, steeds blijft bestaan, kent de verloofde in de *desa* niet. De tijd tusschen verloting en huwelijk laat men juist lang genoeg duren om alle voorbereidende regelingen voor de huwelijksplechtigheid te nemen. Voor de aanstaande bruid verstrijken die dagen precies als de overige; het enige onderscheid bestaat daarin, dat haar moeder beter toezicht op haar eten en drinken houdt, vooral het laatste moet zij zooveel mogelijk laten om groote zweet-afscheiding te voorkomen; een zweetend bruidje is in de oogen van een *desa* man nog verschrikkelijker, dan bij ons een smoor-dronken meisje, dat voor den ambtenaar van den burgelijke stand moet verschijnen. Bepaalde zich vroeger de bemoeienis van vader en moeder tot eenige vingerwijzen en opmerkingen over de aantennemen gedragslijn in de verschillende omstandigheden, waarin hun dochter kan verkeeren, thans zien zij ter dege op haar toe, dat zij geen buitensigheden begaat, het zou voor hen de grootste schande zijn, als de bruidegom later met grond kon verklaren, dat hij een kat in den zak heeft gekocht.

Hoewel de gelegenheid tot heimelijke samenkomsten tusschen twee minnenden zich in de *desa* en haar omgeving, met de duizenden schuilhoekjes en het totaal ontbreken van enige verlichting buiten 't huis zich herhaaldelijk voordoet, gebeurt het toch hoogst zelden, dat een *desammaise* reeds vóór haar huwelijk praktisch op de hoogte is der huwelijksgeheimzigheden. In de gemiddelde Javaan geen meester in de zedenleer, men moet toegeven dat zijn dochteren, die volstrekt niet van papier *máche* gemaakt zijn, de kunst verstaan *la bête humaine* te bedwingen. Dit eischt te meer bewondering, als men weet,

zelfopoffering geheel aan dit liefdewerk wijden.

Reeds menig huisgezin, dat geheel tot den bedelstaf gebracht was, is weer op streek geholpen kunnen worden!

Er zijn echter meerdere streken op Java, waar hulp, op dezelfde wijze verleend, dringend gewenscht is en volgens de laatste uit Indië ontvangen berichten, zal de Afdeling trachten ook daar voor die taak even bereidwillig en vertrouwbaar personen te vinden.

Het *Koloniaal Weekblad* zal blijven voortgaan met van de ontvangen gelden en van de wijze, waarop deze worden besteed, verslag te doen.

Bestuur.

H. J. W. van Lawick van Pabst, Voorzitter. Th. I. A. Hilgers, Secretaris-Penningmeester. Mr. H. Aberdanon. Mej. E. van Loon. M. B. Rost van Tonningen.

Donateurs.

Z. Exc. W. Rooseboom — Gouverneur-Generaal. Raden Mas Adipatie Ario Hadiningrat, — Regent van Demak. Abandanon. Mr. J. H. — Weltevreden. Arends. P. C. — Weltevreden. Bennekom. K. H. H. van — Padang. Bertsch. L. G. — Weltevreden. Boisevain. Mevr. — Toelong Agoeng. Res. Kediri. Bruijn. H. C. P. de — Weltevreden. Delden. J. A. van — Batavia. Delden. R. A. J. van — Contr. B. B. Kendangan, Z. O. Afd. Borneo. Dinger. J. Wzn. — Meester Cornelis, Salemba W. I., 97. Dijk. J. L. van — Leeraar Gymn. W. III, Weltevreden. Enger. W. J. — Tjibongon (Djoekakarta). Engelberts. E. C. W. — Djoekakarta. Fiebig. Dr. F. I. M. — Dirig. Off. v. Gez. Padang. Fokkens. F. — Weltevreden. Freytag. C. J. de — idem. Gatsonides. M. — Balapoly. Tegal. Haacke. H. — Padang. Haas. W. H. van der — Palembang. Haeften. H. M. van — Weltevreden. Heekeren. M. A. van — Weltevreden. Heurn. Mevrouw C. van — Weltevreden. Ingelman. F. — Medanoen. Keil. K. E. Sekajoe, Palembang. Keller. A. — architect, Padang. Kempers. L. — Banjermassin. Kluppel. J. P. M. — Weltevreden. Koster. A. J. — Medan. Kroesen. J. C. Th. — Lid i/d. R. v. I., Weltevreden. Krijgsman. H. A. — Padang. Lagereij. Mr. S. J. — Dir. v. Justitie, Weltevreden. Lawick v. Pabst. H. J. W. van — idem. Lingens. Ds. N. — Bandoeng. m. v. Loon. Mej. E. van — oud-directrice H. B. S. Weltevreden. Lot. I. Q. R. — Lawang. Luter. W. F. — Ass. Res. Sampang, Madoera. Maren. Van — Dir. Postspaarbank, Weltevreden. m. v. Meester. Mr. Th. H. de — Vice Pres. v. d. R. v. I. idem. Michiels. W. I. M. — Lid v. d. R. v. I. idem. Mulock Houwer. Mr. J. C. — idem idem. Oetoyo. Raden Mas Toemangoeng, Regent te Ngawi. Offerhaus. H. E. O. — Predikant, Soerabaja. Palm en van Amstel. — Firma, Batavia. Pan. E. A. — Boeljing, Biliton. Peltzer. Mevr. E. L. geb. Böckel, — Batavia. Rest. W. van der — Chef kadaster, Weltevreden. Retret. C. G. — Biliton. Shy. A. G. H. van — Limbotto, Gorontalo. Steenmeijer. M. W. N. — Handelaar, Weltevreden. Valk. I. W. van der — Ass. Res., Malang. Verkouster. H. M. — Suikerf. Kabat, Banjoewangi. Voswinkel Dorselen. Mej. A. — onderwijzeres, Tegal. Wattimana. L. J. — Batavia. Weber. — Redacteur, Weltevreden. Weinschenk. Egbert, — Djoekakarta. Wilkens. A. — Particulier idem. Wolf van Westeroode. W. P. D. de — Ass. Res. Soekaboemi.

Leden.

Abandanon. Mevr. H. — Weltevreden. Abo. R. L. E. d' — Tampir bij Bojalali, Soerakarta. Ament. Mevr. geb. Suermont, — Pekajon Mr. Cornelis. Angenent. H. E. C., — Medan Deli. Andel. P. H. van — Ass. Res. voorloopig Weltevreden. Arcken. J. A. van — Hoofd-Com. B. B. Weltevreden. Arends. L. A. — Ass. Res. Soerabaja. Baak. P. H. van, Wringin-Anom bij Magelang. Baerveldt, geb. Laver, Mevr. — Waterlooplein Weltevreden. Barkmeijer. L. H. — 1e Luit. Inf. Palembang. Barnstijn. M. — Bartstra. S. A. — Hoofdonderwijzer, Weltevreden. Beer. I. H. F. — Tegal. Beer. W. A. — Com. P. en T. Nantau Propat. Behouden. A. G. — Opz. 1e kl. St. Sp. m. v. Bekbergen. I. H. A. — Ref. B. B. Weltevreden. Benjamins, geb. Sorg. H. L. Mevr. de Wed. — Semarang. Bennekom. Mej. Ch. van, — onderwijzeres. Berg. T. van den, — makelaar, Batavia. Bertsch. I. Ch. — Ing. Kadaster, Sampang. Beynon. J. — Beerdrehtslaan, Batavia. Bienfait. C. — Proc. Petroleum-Mij. Wonokromo, Soerabaja. Blanken. W. C. — Contr. B. B. m. v. Bloem. G. J. — Luit. Inf. voorl. Weltevreden. Blok. Ch. P. J. — Ass. Res. Pekalongan. Bodenheimer. F. P. — Medan, Deli.

Boorsma. Dr. W. G. — Buitenzorg. Bok. I. Riens, — Padang. Bousquet. Ede Th. — Brautgam. D. T. A. — Contr. B. B. Weltevreden. Brooshooft. Mr. P., — Redact. Loc. Semarang. Brunet de Rochebrune. W. P. J. K., — Soerabaja. Bijveld. D. I. — Hoofdcom. O. E. N. Weltevreden. Canter Visser. Th. J. W. L., — Soerabaja. Clerx. H. A., — Weltevreden. Cohen. Bernhard, — Djember, Bezoeki. Cohen. Benni, — idem. Cohen Stuart. Mr. J. W. Th. — Buitenzorg. Court. M. — Cronen, geb. Loonen. Mevr. E. — Halte Tjjoeroeg. Crooy. J. Ch. de — Kotta Radja, Atjeh. Crooy, geb. v. Bers. Mevr. H. J. M. — idem. Dekker. H. I. E. — 3e Luit. Kw. Banjermassin. Delden, A. A. — Wlingi-Kediri. Dersant. J. W., — Pontianak. Dinger. W. F. — 1e Luit. Inf. Weltevreden. Dom. I. P. — Contr. B. B. Dool. D. C. A. — Opz. 2e kl. B. O. W. Doornberg. J. N. — Opz. 2e kl. B. O. W. Driesschen. J. C. C. van — Lanometer, Magalang. Driest. J. Th. van — Ass. Res. Moeara Doewa. Droop. F. M. — Bew. 2e kl. Kad. Semarang. Ducker, geb. Heyneman. Mevr. — Eilers. G. — Weltevreden. Elbers, geb. Ruek. Mevr. — Nanggoeng bij Buitenzorg. Eschauer. G. — Essers. Mr. W. J. — Raadsheer H. G. Weltevreden. Feith. C. J. — Contr. B. B. Fuchs. Mevr. — Weltevreden. Gerdes Oosterbeek. T. — Majoor Inf. Soerabaja. Goldie. W. — 1e Luit. Inf. Buitenzorg. Goldie, geb. Welsink. Mevr. — Buitenzorg. Gorsira. Mr. C. S. Graafland. Jhr. J. W. — Groen. N. — Com. B. B. Weltevreden. Haak. Bastiaanse J. C. M., — Deli. Hamel. I. C. — Medan Deli. Hamel. P. I. B. — 1e Luit. Inf. Benkoelen. Hekmeier. W. K. F. — Contr. B. B. Batavia. Heiwig. T. — Werktuigkundige, Semarang. Hendrik, geb. Curshan, Mevr. — Térnate. Hesselbaar, H. P. — Kapt. 2e Inf. Willem I. Heijerman. Mevr. — Batavia. Heijligers. Mr. G. J. — Mr. Cornelis, Salemba. Hildering. D. J. M. — Com. 1 kl. P. T. d., Semarang. Hilgers. Th. J. A. — Onderw. 2 kl., Batavia. Hoeks. H. W. — Poerwodadi. Hoedt. H. W. — Contr. B. B. Hoof. G. L. 't — Gep. Lt. t/z. Batavia-Menteng, 18—12. Hoolboom. C. J. — Luit. Inf. Houtman. J. P. W. — Contr. B. B. Hubregtse. Mr. J. C. — Lid R. v. Just. Makassar. Hijmans. van Anrooij Mevrouw — Soerakarta. Igen. G. H. L. F. O. — Gep. Lt. Kol. Batavia, Kramat. Ingen. J. G. van — Leeraar, Weltevreden. Jasper. J. E. — Ass. Contr. B. B. Soerabaja. Karthaus. P. A. M. — Insp. 2e kl. Sp. en Tramwezen. Kievits. J. J. A. — Soekaboemi. Klerks. — Weltevreden. Kok. G. L. S. D. — Medan Deli. Koster. — Medan Deli. Krieffeld. A. Ch. V. — Landmeter 1e kl. Lagerfeld. — Batavia. Langen. E. G. O. — Weltevreden. Lankhout. E. — Kapt. art. Weltevreden. Lannoij. P. H. W. de — Contr. B. B. Solok. Lannoij. I. de — Laurens. Mej. I. L. — Onderwijzeres. Lebrt. Mr. N. M. — Lindhout. D. A. — Opzichter art. Constr. Winkel Soerabaja. Lorey. Mej. H. — Weltevreden. Loghem. Mej. A. J. van — Genteng Soerabaja. Lok. Ch. — Ass. Res. Luchsinger. M. M. — Contr. B. B. Bondowoso. Macaré. W. E. — Com. 2e kl. P. T. d. Bantan-Prapat. Martens. L. E. — Gep. Ref. B. O. W. Batavia, Senen. Martens. R. E. — Hoofdcom. B. B. idem Molenvliet O. Matheron. J. E. A. — Gang Pátjenongan 14 Weltevreden. Mens Fiers Smeding, P. D. — Contr. B. B. voorl. Batavia. Mens Fiers Smeding, A. W. Th. Th. — notaris, Soerabaja. Meijer. geb. Koster Mevr. — Meijroos. A. — 1e Luit. Inf. Atjeh. Meijroos, geb. Goldie. Mevr. — Atjeh. Meulenhoof, geb. Engelenburg. Mevr. de Wed. J. C. — Meisenheim, — Weltevreden. Moll. Jules L. — Weltevreden. Müblinckel. geb. v. d. Kolk. B. C. — Djalanhareo Buitenzorg. Müllemeister. Mevr. de Wed. — Batavia. Oberstop. H. D. A. — Ass. Res. voorloopig Weltevreden. Obertop. Mevr. B. geb. Voswinkel Dorselen. — Onnen. Mej. D. — Leerar. H. E. S. Batavia. Oomen. I. H. B. — Ass. Res. Bondowoso. Peltzer. Mevr. E. L. geb. Böckel, — Weltevreden. Piepers. Mevr. J. A. — Boekit Gompong, Solok. Sum. Westk. Pillard. J. D. — Contr. B. B. Djombang. Platt. G. A. — Majooa Inf. Popp. I. H. V. — Gep. Majoor Inf. Pos. W. — Missionaris, Melolo, Soemba, Ned. Indië. Pos. Mevr. — idem. Poubelon. H. C. A. — Contr. B. B. Jatara. Querlon. W. P. — Contr. B. B. Batawa. Raaij. I. Janssen van — Raaij. Mevr. S. B. Janssen van — Radersma. J. — Adj. Chef 2e Afd. St. Sp. voorl. Weltevreden.

voed, nog met poppen spelen, is zij reeds vrouw en moeder bovendien.

Met de regelmatigheid van een uurwerk volgt het eene kind het andere, van Malthus en zijn theorieën heeft zij even weinig begrip als van het binomium van Newton.

Slechte verpleging bij en na haar bevalling, het verwaarloozen van de eerste regels der hygiëne en nog meer bijkomende omstandigheden geven het jonge vrouwje reeds na haar tweede kind het aanzien van een bestje met zwart haar. Het aardig gezichtje is gegroefd, de wangen ingevallen, de certijds vurige oogen dof, de volle buste plat, uitgezogen, het lenige lichaam met zijn mooie natuurlijke lijnen hoekig en mager geworden. Men kan 't haar aanzien, dat zij meer aan haar kinderen geeft, dan zij voedsel tot zich neemt. Haar krachten verminderen bij den dag, zij kan onmogelijk meer bijkomen, want in stede van rust nemen, moet zij steeds harder werken om haar man te helpen de steeds meerderende kindermond open te houden. Op 45 jarige leeftijd is zij op, oud vóór haar tijd. En zoodat haar ouders met haar gedaan hebben, zoo doet zij met haar dochters, een cirkelgang, die reeds eeuwen duurt.

Men ziet, dat het leven van de *desa*vrouw niet benijdenswaardig is; het is een opeenstapeling van werken, zwoegen en zorgen. Zij draagt echter haar lot kalm en geduldig, slechts zelden komt een klacht over haar lippen; zij legt er zich bij neer, niet beter wetend, of 't leven is zoo en niet anders, zij heeft immers haar moeder en grootmoeder in dezelfde omstandigheden gezien. Waartoe zou klagen dienen, kan men zich tegen de Almacht verzetten, heeft Allah niet reeds lang, lang vóór haar geboorte beslist, hoe zij hier op aarde zou leven?

Radier. Mr. H. — Lid R. v. Just. Soerabaja.
 Rabder. W. Jac. — Contr. B. B. Loebog, Begaloeng.
 Reede. v. Oudshoorn. K. G. Baron van — Margapala.
 Reinders. O. — Koningsplein, Batavia.
 Rüdlich. Mevr. — Padang.
 Roever. L. de — Kapt. der Inf.
 Roos. H. H. F. — Ass. Res.
 Rooij Th. van — Banjoewangi.
 Rossem. C. van — Agent N. H. M. Passaroan.
 Rosskopf. Mej. A. M. — Djocjarta.
 Rosskopf. Th. J. — idem.
 Rost van Tonningen. M. P. — Lt. Kolonel. Weltevreden.
 Rost van Tonningen. Mevr. — idem.
 Roukens. I. D. — 2e Lt. Inf. Padang.
 Rutte. Mr. I. M. Ch. E. le — Weltevreden.
 Rijk. Mr. F. M. P. de — Soerabaja.
 Rijnders. O. — Weltevreden.
 Sandblad. N. H. G. — Kroë. Wai-Tegagal.
 Sanders. Mej. M. — Onderwijzers.
 Schaik. J. E. van — Padang.
 Scheltema. J. F. — Hoofdred. B. Nblad, Weltevreden.
 Scherius. R. —
 Scheuer. Mr. H. J. — Griff. R. v. I. Padang.
 Schippers. M. H. — Ternate.
 Schoenmaker. W. T. H. — Padang.
 Schultz. C. — 2e Luit. Inf. Weltevreden.
 Slier. J. N. — Solo.
 Slot. C. J. — Bodjonegoro.
 Stal. H. G. — Bondonoso.
 Steendam. J. A. — Contr. B. B.
 Steinmetz. H. E. — Resident, Pekalongan.
 Stenis. L. H. van — Contr. B. B.
 Stenis. Mevr. van —
 Tan. Th. H. — Koopman, Batavia.
 Tenrat. Mevr. — Biliton.
 Tromp. P. H. — Fabrik Frankil. Pati.
 Tromp. D. — Land Limburg bij Malang.
 Tromp. W. J. — Fabrik Gending, Proboling.
 Tromp de Haas. I. —
 Tummers. J. M. — Kapt. der Inf.
 Valette. Mevr. J. J. W. —
 Veenstra. Ch. E. — Kramat-Batavia.
 Vermaesen, geb. Severeyn. Mevr. P. J. M. — H. B. S.
 Meester Cornelis.
 Vermeulen. L. P. J. — Leeraar Weltevreden.
 Victor. E. J. — Landmeter Pati.
 Vries. I. P. de — Curarogan.
 Vrijdag. D. J. A. — Modjokerto.
 Walpot. A. T. J. B. — Kapt. Inf. Malang.
 Weelderen. L. van — Contr. B. B. Madioen-Ngrambé.
 Westenbergh. Mevr. C. I. —
 Wilde. M. de — 1e Luit. Inf. Serowaj-Deli.
 Willige. Mej. M. van der — Weltevreden.
 Winkel. C. P. — 2e Luit. Inf. Buitenzorg.
 Wijbrandt. V. — Landmeter Kadaster, Padang.
 Wijbrands. K. — Contr. B. B. (verlof Baropa).
 Wijk. G. F. van — Contr. Soerabaja.
 Wijshyer. M. F. — Commiss. Ass. Res. Kantoor Siboga.
 Zuur. E. — Cheribon.
 Zuylen. E. J. C. van — Ing. Bandoeng.
 Zuylen, geb. de Rochemont. Mevr. L. van — Idem.

WEEKOVERZICHT.

Men kan zeggen, dat het belangrijkste feit van de afgelopen week was de hernieuwing van het Drievoudig Verbond. De tijding kwam plotseling, zonder eenige aankondiging, uit de lucht vallen, een sprekend teken hoe weinig het volk in de landen die het verbond sloten, met de hoogere buitenlandse politiek te maken heeft. Zonder zich om de stemming in die landen veel te bekommeren, is de zaak tusschen de regeringen beklonken. Wel zullen bij de nu noodig geworden ratificatie-ontwerpen de tongen van de volksvertegenwoordiging los komen, maar het bestaan van het fait accompli kan daardoor niet in gevaar worden gebracht. Het meest zal wellicht in Italië worden gemopperd. Het is toch, logisch beschouwd, vrij onnatuurlijk, dat Italië en Oostenrijk in de politiek zouden samengaan. Het bestaande verbond was niet spontaan geboren, maar een artifice van de politiek. Men heeft daar vroeger al meer op gewezen en nog onlangs vermeldde iemand het: dat Italië's toetreden tot het Drievoudig Verbond niet veel anders is dan een voorzorgsmaatregel, dien het heeft gemeend te moeten nemen tegen de kwade plannen van Oostenrijk. Uit angst om vijanden te worden sloot men een bondgenootschap. De redenen liggen voor de hand. De Oostenrijkers zullen nog niet zijn vergeten hoe zij uit Lombardije zijn verjaagd, Venetië hebben verloren, bezittingen, die zoo langen tijd waren behouden, dat 't scheen alsof met haar teloor gaan, de eenheid van het Rijk werd verbroken. En dan ook nog: het streng-katholieke Oostenrijk met den zeer devoten Keizer aan het hoofd, voert een ernstigen grijf tegen Italië om de inlijving van den kerkelijken staat, zóó zelfs dat de Keizer van Oostenrijk, hoewel hij daartoe door Koning Humberts bezoeken aan Weenen verplicht was, zóóals bekend is nimmer een tegenbezoek te Rome heeft willen brengen uit vrees van daardoor voedsel te geven aan de meening alsof hij zich bij het verlies van de wereldlijke macht neerlegde. Hoe dit zij, nu Italië eenmaal deel van het verbond heeft uitgemaakt en in plaats van voor zijn inwendigen voorspoed te zorgen, heeft toegegeven aan een gevoel van jeugdigen overmoed en ver hoven zijn stand als groote mogendheid heeft geleefd, zou het niet verstandig zijn uit het schuifje te springen voor dat het aan den wal is aangeland. Men mag ook aannemen, dat in den vorm van eenige gunstige tariefwijzigingen voor uitvoerproducten, de hernieuwde alliantie voor Italië eenigszins smakelijk zal zijn gemaakt. Ook tusschen groote mogendheden onderhouden kleine geschenken de vriendschap.

Oostenrijk zelf verkeert nog steeds in de gevaarlijke Hongaarsche crisis. Niet beter is die er op geworden nu van Oostenrijksche kant de verzoening weer moeilijker is geworden door de opzegging der handelsverdragen met Hongarije. Men hoort dan ook weer telkens spreken van de aanstaande ontbinding van de Oostenrijk-Hongaarsche monarchie, en tevens de verzekering dat voor een zeer groot deel de persoonlijkheid van den Keizer de verschillende landen en rassen bijeenhoudt. Men mag zeker Oostenrijk toewensen, dat deze Keizer nog verscheidene jaren op den troon zal blijven, want het is zeker dat het rijk bij zijn dood een moeilijke crisis zal doormaken, waarbij het gevaar van afscheiding des te grooter lijkt wanneer men bedenkt hoe gering de sympathie voor den vermoedelijken troonopvolger is.

Het is een zeer moeilijk ding weer te geven de gevoelens waarmee ons volk telken avond en morgen naar de courant grijpt om de berichten over den gezondheidstoestand van den Engelschen koning na te lezen. Men mag zeker zeggen, dat wanneer de vorst door de geboden van de Hollandsche natie beter moest worden, zijn kansen al

zeer bedrevend zouden staan. Men is te veel gewend geraakt om den voorspoed en de deugden van een volk in de persoon van den vorst te verheerlijken, dan dat men er gemakkelijk van af gebracht wordt, de slechte eigenschappen van dat volk in zijn koning te haten. Daarbij komt, dat al is de appreciatie van een Staats-hoofd als particulier persoon zeker een verkeerde, niettemin de koning van Engeland gedurende meer dan dertig jaren, niet het minst door zijn eigen volk, als mensch lang niet malsch is gecritiseerd en het zoo stabiel geworden oordeel niet plotseling bij zijn optreden als Staatshoofd door een ander kon worden vervangen. En ten slotte, ook op staatkundig terrein houdt de massa van dramatische effecten; niemand weet dat beter dan de Duitsche Keizer. En de ontkenning scheen hier zoo buitengewoon te kunnen worden, dat het uitblijven daarvan noodzakelijk teleurstelling moet wekken bij hen, wien 't in de eerste plaats om sensatie is te doen.

Omtrent den inwendigen toestand van China hoort men niet anders dan ongunstige berichten. De macht van de overheid blijkt in geheele landstrecken onvoldoende te zijn om de vreemdelingen te beschermen en ernstige opstanden zijn in verscheidene provincies uitgebarsten. Ook in Zuid-Amerika stijgt de verwarring in sommige Staten ten top. Dit alles heeft echter zóóveel gekregen van een chronisch lijden, dat men het kwalijk met den naam van «nieuws» kan betitelen. Het eenige zonderlinge en opzienbarende bericht uit die streken, kan slechts dit zijn, dat er een betrekkelijke rust heerscht.

Oost-Indische berichten.

Had zich, volgens het *Bat. Nwsbl.* van den 19den Mei j. l. nog geen enkel geval van cholera te Batavia voorgedaan, in het *Nieuws van den Dag v. N. I.* van slechts drie dagen later vinden wij het treurige bericht, dat Mevrouw Tadema, de oudste dochter van den vice-admiraal, dien dag plotseling aan de gevreesde ziekte overleed. Dit geval is des te treffender, daar de admiraalswoning te Batavia in een gezonde buurt is gelegen. Misschien werd de ziekte overgebracht van het besmette oorlogschip, dat onlangs met drie lijders van Soerabaja te Batavia aankwam?

Van N. N. ontving de administratie der Locomotief f 100. — voor de Witte-Kruis-Kolonie van den heer Van Emmenik te Warak (bij Salatiga).

Aan het *Nieuws van den Dag v. N. I.* ontleenen wij het volgende extract uit een rapport, gedagtekend 25 April 1902, van den waarnemenden Assistent-resident van Grobogan, omtrent den economischen toestand van die afdeling:

„Zoo hoopvol als de toestand over het algemeen was op het eind van het Ie kwartaal, zoo zorgwekkend is die thans.

Op ultimo Maart, toen de regens nog gestadig vielen, stond de padi-aanplant allereerst nog frisch en krachtig en liet zich van leveriede een gunstige en zeer bevredigende oogst aanzien.

Op eens echter hielden de regens in het begin van deze maand op, en trad de droogte in, even onnatuurlijk als onverwacht en vooral ongewenscht. In 't begin werd door ieder gehoopt, dat het wegblijven der regens slechts van korten duur zou zijn, maar het bleek daarop dat men geen hoop meer te koesteren had daaromtrant en dat de Oostmoesson werkelijk reeds was ingevallen.

Dit jaar doet zich nu hetzelfde feit voor als het vorige jaar, toen eveneens de Oostmoesson op een, maar toch een maand later, onnatuurlijken tijd intrad en een groot deel van den aanplant deed mislukken. Ook dit jaar zal een zeer groot deel van het te veld staande gewas als totaal verloren moeten worden beschouwd, daar de droogte thans reeds nagenoeg een maand achtereen heeft aangehouden, die de grond overal doet splijten en de worteltjes van het gewas doet breken. Slechts die aanplant zal behouden blijven, waarvan het padigewas reeds vrucht draagt, hoewel nog niet ten volle rijp zijnde. Al de overige padi, die nog niet zoover is, zal naar alle waarschijnlijkheid mislukken.

Hoe groot de uitgestrektheid zullen zijn, die door misgwas worden getroffen, is voorloopig niet dan bij benadering op te geven, daar de taxaties voor dit rapport dienende, slechts approximatief zijn gegeven, ofschoon niet dan na persoonlijke overtuiging op het terrein.

De redenen, dat het gewas op zoo groote uitgestrektheid nog zoo jong staat, nu de droogte is ingetreden, zijn tweemaal, n.l.: de te weinig en ongestadige regens in het begin van den moesson en het gebrek aan ploegvee, dat zich overal, uitgezonderd in het district *Kradenan* deed gevoelen, welk gebrek door de nog slechts ten deele plaats gehad hebbende verstrekingen van karbouwen van Gouvernementswege, nog niet genoeg verholpen was op ultimo van het vorige jaar. Echter dient te worden erkend, dat ook gebrek aan karbouwen mede een oorzaak was van de late bewerking van de sawahs.

De aannemer kon in het begin niet zoo gauw zooveel beesten leveren, als de nood vereischte. Zooveel mogelijk werd de bevolking in afwachting van die verstrekingen aangespoord, om dan maar eerst zelf met de partij haar sawahs te bewerken, hetgeen werkelijk ook op vele plaatsen is gebeurd, vooral in 't *Wirosari*, waar de leveringen niet zoo veelvuldig waren als in de andere districten, waar de nood aan karbouwen hooger was.

Dat bewerkingen der sawahs op bovenbedoelde wijze veel langduriger en lang zoo intensief niet was als elders, waar de velden door vee konden worden omgeploegd, zal wel geen betoog behoeven.

Een derde oorzaak, waarom eerst in Januari werd uitgezaaid, moet ook worden gezocht in gebrek aan zaadpadi.

Over Meranké komt in *De Locomotief* een correspondentie voor, die wij gaarne in haar geheel hadden overgenomen, indien zij niet te lang was voor de beschikbare ruimte. Wij bepalen ons daarom slechts tot eenige aanhalingen:

De militaire bezetting, die eerst in het civiele etablissement had gelogeerd, betrof den 3den April de nieuwe *benlong* (versterking), die toen wel nog niet geheel gereed was voor zoover de omwandeling betrof, doch waarvan de correspondent op 26 April reeds kon schrijven:

„Werkelijk begint de *benlong* er al netjes uit te zien en worden de wanden der gebouwen, die nu nog van *atap* (palmbladen) (1) zijn, succesievelijk met *ploepoek* (platgeslagen bamboe) aan den buitenkant en met Buitenzorgsche matten aan de binnenzijde gemaakt.

(1) Wij weten niet, hoever de pijlen der Papoea's reiken, doch waarschijnlijk voor eventuele pogingen tot brandstichting en een oorsprong bij uitbreken van brand. Op Java wordt meermalen door middel van pijltjes, waaraan smeulende stoffen zijn bevestigd, brand gesticht.

Den 11den April debarkeerden de plm. 70 man nieuwe troepen met den aanhang, die met het stoomschip *Van Swoll* waren aangekomen en trokken dadelijk in de nieuwe *benlong*.

„Voor de komst van de *Van Swoll* was het voor de bezetting druk dienst doen, doch iedereen trok welgemeend op post, overtuigd, dat het niet anders kon geschikt worden. Menigeen liet zich zelfs door koorts niet weerhouden om zijn plicht te vervullen en het voor de anderen niet zwaarder te maken, dan het reeds was. Met welk een vreugde de vermeerdering van de sterkte ontvangen werd, kan men zich dan ook best voorstellen.

„De officierswoningen zijn allen met het front naar de rivier, achter de ijzerdraadvorsperring, terwijl deze zich dan nog ± 100 meter van de rivier af bevindt. Even buiten deze versperring bevindt zich de moestuin, die door onzen fuselier-tuinman met zorg onderhouden wordt.

„Midden in het kampement bevindt zich een Nortonpomp, die *prachtig helder water levert*, (1) voorloopig in meer dan voldoende hoeveelheid; terwijl er geen enkele reden is om aan te nemen, dat ze dit ook in den verloop niet doen zal. De grond, waarop deze pomp zich bevindt, is dan ook *zuiver zand en grint in afwisselende lagen*. (1)

„Eerst verkeerde men in het idee, dat de put geen water meer opleverde, toen bij nader onderzoek bleek, dat de gaten aan de punt van de zuigpijp door het fijne grint verstopt waren.

Een Australier treft reeds de voorbereidende maatregelen voor het opzetten van een *loko te Meranké!* „Met de *Nias* arriveerden van Thursday-eiland een Engelschman met zijn zoon, die vlieders kwamen vangen en die in den korten tijd, dat zij hier zijn geweest, het weinige grond, door ons nog bezet, hebben afgelopen en de schrik der vlieders zijn geweest.

„Dagelijks wordt er hard, ten minste voor zoover dit mogelijk is, doorgeroerd om de *Van Swoll* gelost te krijgen (het militaire gedeelte der lading is reeds zoo goed als gelost), doch steeds wordt het aantal beschikbare dwangarbeiders minder, waarvan eenige na een uur werken er bij neervallen en ofschoon zelfs de bemanning van de *Van Swoll* zooveel mogelijk meehet, blijkt ten laatste de onmacht om het schip gelost te krijgen.

„Volgens den correspondent varieerde de temperatuur van 21° tot 32° Celsius (d. i. 70° tot 90° Fahrenheit). En dan moppert hij er nog over, dat de menschen niet onder een spreij willen slapen, voor welke koppigheid zij met *malaria* gestraft worden, natuurlijk.

Minder aangenaam vindt hij het, „dat tegen 11 uur elken dag een flinke wind komt opzetten, die door waait tot 5 à 6 uur 's middags en dan flink oeren en door de woningen speelt, die momenteel nog al van tochtgaatjes voorzien zijn.

Den 18den April vertrok de *Van Swoll* met 18 zieken van het garnizoen en ruim 140 zieken dwangarbeiders; na deze op *Ambon* aan wal te hebben gezet, stoomde ze door naar *Timor-Koepang* voor de aanwerving van 60 à 80 koelies. Den 26sten dier maand was zereeds terug met 78 koelies, die den volgenden morgen al bezig waren om de boot te lossen.

„Van de met dien stoomer naar *Ambon* geëvacueerden, zijn er onderweg 14 overleden; niet zoo gelukkig was de *Gouvtis-stoomer Reiger*, die er van de 17 slechts 5 levend overbracht.

De *Papea's* hebben, na den aanval op onze vestiging, niet veel bijzonders meer uitgericht; blijkbaar hadden zij respect voor onze geweren. Alleen hebben zij 28 personen (3 oppassers, 5 Chineezers, 19 inlandsche dwangarbeiders en een reeds begraven inlandsche vrouw) een kopje kleiner gemaakt.

Den 24en April probeerden ze aan een pas aan den mond der rivier gelede boei te tornen, zoodat de *Nias* er op moest schieten; in den nacht van 25 op 26 April deden zij het bakken aan den kant der rivier verdwijnen.

Den 1sten Mei (midden op den dag) waren ze in grooten getale bezig een witte boot aan den mond der rivier te bewerken! reeds hadden zij er de ankerketting van doorgemaakt, toen zij door een stoomsloep werden gestoord. Voor deze baddigheid werden zij den volgenden morgen gestraft met een paar salvo's uit een dertigtal geweren, terwijl zij er niet op verdacht waren en rustig in hun kampong zaten.

De *Van Swoll* zou 7 Mei met 40 zieke militairen naar *Ambon* vertrekken. Ook de *Timor-Koepang* aangeworven koelies zouden spoedig heengaan, doch met een andere boot; lust om te blijven hadden ze niet.

Onder den titel: *Langsar een haven* schrijft de *Deli Courant* in haar blad van 23 Mei j. l. omtrent *Atjeh* o.a.

„Zoals de lezers reeds weten, zal onze post *Bajan* wederom van het tooneel verdwijnen, de colonne van *Edi* gaat naar *Keureutoi*, terwijl een colonne van *Bajan* met de staf naar *Edi* en de andere naar *Langsar* of *Damar Toetong* zal verhuizen, hetgeen een groote verbetering is.

General van Heutz koestert groote verwachtingen van *Langsar* en heeft met die plaats groote plannen. Terecht o. i. en met vrij wat meer reden, mag men van *Langsar* als toekomstige havenplaats bereikbaarere droomen droomen, dan indertijd de promotoren van *Poeloe Weh* deden ten opzichte van dit eiland, hetwelk men meende in een vloed en een zucht tot wereldhaven te kunnen maken.

Hoewel het véél geld zal kosten, achten wij de vestiging van het *Langsar*-haven-emplacment gewettigd niet alleen, maar een der onafwijsbare middelen om den *Atjeh*-oorlog en den *Atjeh*-spoorweg te voleindigen en de laatste ook meer te doen naderen tot het doel d. i.: niet alleen een strategische, maar een handelslijn te worden. *Edi* en *Segli* zullen minder dan *Telok Semawe* en *Langsar* aangewezen zijn in de toekomst om dat doel te verwezenlijken.

Intusschen is op het oogenblik nog een duchtig stuk werk voor het militaire element weggelegd. Niet alleen in den N.-Westelijken uitlooper van *Tamiang*, maar tegenwoordig vooral in de bosschen van *Gedong*, de *Pasé*-streek en *Kerti* zitten de uit het Noorden verdreven *djahats*.

Het komt ons voor, dat thans, nu majoor van Daalen benoemd is tot assistent resident voor de onderhoorigheden, aan orde en veiligheid met kracht de hand zal worden geboden.

De welgezinde vorsten dienen meer steun te krijgen, wanneer zij er om vragen, zóóals die van *Pertak* heeft gedaan en reeds nu achten wij het den tijd om hun een deskundige te zenden, die hen leert, welke boomen en boschproducten het geschiktst zijn voor den uitvoer en hen op de hoogte brengt van getah, cacao, koffie en andere cultuur, welke zij slechts gebrekkig kennen.

Wat *Langsar* betreft, vestigen wij thans reeds de aandacht op dit landschap, omdat er uitstekende grond voor tabak moet zijn en ook den handel van S. O. kust wekken wij op, om op het vinketouw te zitten en reeds nu zich te voorbereiden op de dingen, die daar komen zullen.

(1) Wij cursiveeren.

RECLAMES.

Mej. MOONEN—HENNES,
 Bielderijkstraat 98, alhier.
 UITZENDING VAN DINERS.
 Kamers met pension te huur.

Mantel-Magazijn
 „DE DUIF”,
 Zoutmanstraat 49, Den Haag.

SPECIALITEIT

IN
 Mantels, Blouses enz.

INGEZONDEN.

„BETHESDA. Een Liefdewerk der Protestantisten in Suriname”.

Zoo luidt de titel van een Album, dat is uitgegeven bij den Heer H. P. Heijde, te Paramaribo. De Directeur-leeraar van het Meliaatschen-asyl, *Bethesda*; de heer H. WEISS en Ds. C. HOEKSTRA, secretaris der Protestantische Vereeniging voor de verpleging van lepra-lidderen in de kolonie Suriname, zorgden voor de kijkjes en de bijschriften, en de uitgever voor eene heldere, keurige reproductie der foto's mitsgaders voor fraai gedrukte album blaadjes.

De afbeeldingen en de bijschriften, een schoon geheel, geven een duidelijke voorstelling van 't geen *Bethesda* is. De zieken, hun huisjes, hun tuintjes, hun wandelingen, hun kerk, zóóals als de leeraar en de verpleegsters met het huis door hen bewoond en de mooie rivier, die langs het oord der barmhartigheid stroomt, 't wordt alles zichtbaar en wel zóó dat het een diepen indruk maken moet.

Voor hen die met *Suriname* bekend zijn en het treurig lot der meliaatschen aldaar van nabij leeren kennen, en wellicht ook met eigen oogen zagen, moeten deze tafereelen van dat vriendelijk plekje aan de boven-Suriname een bijzondere bekoring hebben. Zij weten, hoe somber het bestaan dier ongelukkigen is en hoe zwaar het kan drukken op de familie. Dat vooral, zóólang er geen toevluchtsoord was. Nu staat, evenals een asyl van de Katholieken, ook *Bethesda* voor hen open en kunnen ze daar niet slechts verpleging vinden, maar ook gezelligheid en dat levensgenot, waarvoor zij vatbaar zijn gebleven. Er is op *Bethesda* vrijheid; de zieken kunnen zich in een aangename omgeving naar hartelust bewegen; er is omgang met andere; er is bezigheid, voor zoover ze die aankunnen en wenschen; zij hebben hun kerk, hun bidstonden, hun feestjes, en — zijn verlost van het drukkend gevoel, dat zij geschuwd worden. Wie hen daar ziet, al is 't ook maar op de afbeeldingen en de toestanden kan vergelijken met hetgeen zij daarvan in *Paramaribo*, in de huizen en op de erven, zagen, zal door 't contrast worden getroffen. „Hoe goed hebben die menschen het daar!” Zoo zullen zij zeggen. En de zieken zelf vinden 't ook en spreken het telkens uit. Zij schrijven er over aan familie en vrienden. En hun roepstem zal allengs de lijders, die nu nog aarzelen, bewegen tot hen te gaan.

Ook zij, die *Suriname* slechts bij name kennen, maar belangstellen in de Nederlandsche koloniën, het lot harer bewoners en den arbeid, die daar, en niet alleen in industrie en landbouw, wordt verricht, zullen met voldoende het album leeren kennen. „Dat doen ze er goed”, zoo zal wel een of ander zeggen, wijzend op beeld en druk en blad, en misschien zich aangenaam verrast toonen, dat *Suriname* in dat vak zoo iets kan voortbrengen. Nu, de heer HEIJDE heeft er ook alle eer van en zijn vooruitstrevende uitgeverzaak er bij. Maar zoo zeggend, bedoelt men dat niet alleen, wanneer men ook het album heeft ingezien en even de inhoud tot hart en verbeelding laat spreken.

„Dat doen ze er goed”, men zal het zeggen van 't werk der heeren WEISS en HOEKSTRA, maar men zal 't nog meer zeggen van de Prot. Vereeniging, die zulk een inrichting in 't leven riep. En met nog sterker nadruk van de wakkere menschen, den leeraar, zijn vrouw, de zusters, die daar op *Bethesda* te midden van zooveel ellende het licht van hun vriendelijkheid en vroomheid doen schijnen. Ja, zij doen dat goed. Hoe dikwijls heb ik hen gedagelagen, zoodat het gemok er yol van werd. Met groote dankbaarheid dat zulk werk geschieden kon, dat er hulp is ook voor de diepste ellende. Met innig welgevallen, als ik, het vriendelijk asyl doorloopend, die stumpsers zag en hoe zij zich hechten aan die goede, altijd voor hen gereed staande menschen, zelfs om het naaste te doen. Met voldoening, wij de Prot. verpleging in *Suriname*, te voren nagenoeg niet bekend met dat werk, hare kracht toont en dat met te meer succes, wij zij zich verheft boven allen secte-ijver en geloofsverdeeldheid — voor een Israëliet is op *Bethesda* even goed liefde als voor christenen — zóóals reeds treffend zelfs gebleken is. Met een bij gevoel, oprijzend uit de gedachte, dat die schoone inrichting in *Suriname* is kunnen worden gesticht. Dat laatste niet het minst, wij worden in Nederland wel eens en bij voorkeur gewezen op merkwaardige instellingen in de vreemde. En, zie, daar is nu een te weinig bloeiende Hollandsche kolonie, bemind door een groot aantal van hen, die haar kennen, onbekend voor zeer velen, en in die kolonie zijn eenige Protestantisten er in geslaagd, vooral omdat zij eendrachtig samenwerken en omdat hun ruime opvatting: ook niet-Protestanten en waarborg gaf van een open deur voor allen, een meliaatschen-asyl te stichten, dat een heel eigenaardig karakter vertoont. *Bethesda* is volstrekt geen gesticht. Het is veel meer een dorpie te noemen. De zieken wonen er meest alle twee aan twee, en dan nog ieder afzonderlijk, onder één dak, in een nette, frissche woning. Men zou

ADVERTENTIËN.

Gemeubileerde 1ste Etage
TE HUUR.
Van Galenstraat 6.

Tandarts
REGENSBURG,
Laan v. Meerdervoort 40.
Spreekuur van 12 tot 4 uur.

Mevrouw C. Kempers-Stutterheim,
vroeger in Den Haag thans wonende te
Alkmaar,
Varnebroek No. 9,
heeft de agentuur van bekende
sigaren-fabrikanten
en van
den wijnhandelaar SYRIER en Co.
te Maastricht.

Zij levert ook **thee in bussen**, recht-
streeksch uit Indië aangevoerd, ad **f 2.20**
per kilogram, en houdt zich voor bestellingen
uit alle plaatsen van Nederland ten zeerste
aanbevelen.

Eduard Pelger,
„La Haye”
Chapellerie
Civile et Militaire
N° 39 Prinsstraat N° 41.

„**QUISISANA**”.
Richting tot uitzending van
Vegetarische Dinners.
L. H. LEBEAU—LANGENBERG,
Jacob van der Doesstraat 52.

Fournisseurs de la Cour.
KOK & ZON,
Tailleurs,
VEENESTRAAT 39,
La Haye.
Maison recommandée
pour costumes „Genre Tailleur”
pour Dames.

Speciaal ingericht voor
HEERENKLEEDING
naar Maat.
J. V. v. d. AREND,
MARCHAND-
TAILLEUR.
Van Kinsbergenstraat 100,
's-Gravenhage.
STEEFS VOORHANDEN:
Fransche en Engelsche Stoffen.

OVERHEMDEN

**NAAR
MAAT.**
Chemist
HOOGSTRAAT 24/26, DEN HAAG.

Echte Fransche Quina la Roche.
Quina la Roche van Krampelen en Holm.
Tropon, Somatose Hematogen v. Dr. Hommel.
Echte Zwitsersche pillen van den
Apotheker Rich. Brandt.
Verder alle binnen- en buitenlandse
Specialités steeds verkrijgbaar bij
Mej. E. DE LEEUW,
PRINSESTRAAT 42, DEN HAAG.

Hotel en Pension
Nieuwe Havensteeg No. 1, Rotterdam.

Aanbevolen door het Bestuur der Afdeeling „Rotterdam” der
Vereeniging „OOST en WEST”.

Lambert Waterreus,
Sumatrastraat 279, b/d Bankastraat, Den Haag.
TELEPHOON 317.

SAMBALLANS (origineele verpakking) 20 diverse soorten
per busje à 35 en 55 cts.
KLAPPERS (versch geraspt) verkrijgbaar per ons.
Indische Siropen. - Versche Kruiden. - Manissans.

	Uitsluitend	Natuur wollen
	Witte Goederen	Ondergoederen.
	Uitzetten.	Tricot Goederen
	Luiermanden.	VAN
	Uitrustingen.	JANSEN & TILANUS, FRIEZENVEEN.

Ver, Linnen en Katoen Industrie
„TWENTHE”
Piet Heinstraat 45, Den Haag.
NB. Men gelieve ons fabriekaat niet te verwarren met het gewone
fabrieksgoed, daar zowel Dames-, Heeren- als Kindergoed
lieft naar in te leveren modellen keurig gemaakt wordt, en
daarvan zoo noodig eerst een geregen pasmodel gegeven wordt.
Prijscouranten en informatiën betreffende de uitrustingen voor Oost- en
West-Indië worden verstrekt door de Informatiebureaux van de Vereeniging
„OOST en WEST” Heerengracht 4 den Haag en te Weltevreden.

IN ROBES
Fransche Coupe. **Maison L. Carrière „Gratio”.**
Reform kleeding
naar keuze.
SPECIALITEIT IN INDISCHE KLEEDINGEN.
Attesten ter inzage. **120, Van Swietenstraat 120, Den Haag.**

HAAGSCHE KOFFERFABRIEK.
Passage 53-55-57, Den Haag.
— INTERCOMM. TELEPHOON 589. —
Noordblaak 93, Rotterdam.
GROOTSTE SORTEERING, SOLIEDST en GOEDKOOPST adres voor
ECHTE RIETEN KOFFERS
met 5 jaar garantie. — 70 pCt. vrachtbesparing. — Eigen fabriekaat. Deze Koffers
zijn de lichtste. Onze wereldberoemde ECHTE RIETEN KOFFERS zijn sinds jaren
aan het Hof in Nederland en bij duizenden families met tevredenheid in gebruik.

MAGAZIJN van BEHANGERSARTIKELN.
Meubilering. Stoffeering. Decoratiën.
H. P. MEIJS,
Reinkenstraat 25, Den Haag.
GOEDKOOP ADRES voor alle voorkomende werkzaamheden.

SPIEGEL- en LIJSTENFABRIEK
J. F. BOON,
Prins Hendrikstraat 77. 's-Gravenhage.
Specialiteit in het Oververgulden en het Repareeren van Lijsten.
Handel in Gravures en Schilderijen in Olieverf.
EXPORT naar INDIËN.

Wegens **UIT**breiding der **IN**richting
voor schoenen naar maat, uitverkoop van **ALLE** voorradige
GOEDEREN tegen veel verminderde prijzen.
MIDDELKOOP's Schoenmagazijn,
Korte Houtstraat 1,
Den Haag.

Abonneert U op de
Bintang Hindia.
Geïllustreerd Tijdschrift voor den Inlander.
Abonnementsprijs f 3.— per jaar bij vooruitbetaling.
Iedere abonné ontvangt tot 1 Januari 1903 de nummers gratis.
DIT BLAD VERSCHIJNT ELKE VEERTIEN DAGEN.
De Haagsche Uitgevers-Maatschappij.
„HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG”,
HAAGPOORT 4.

VERHUIZINGEN
onder garantie.

Bergplaats voor Inboedels
(GARDE-MEUBLE)
VERPAKKING
(Emballage)
van alle soorten van goederen ter ver-
zending door de geheele wereld.
DE GRUIJTER & Co.
AMSTERDAM, DEN HAAG, ARNHEM.
Leidschekade 70. Westeinde 48. Parkstr. 70/71.

PORT-, SHERRY,
MADEIRA en
sijne TAFEL-
WIJNEN
AGUILARS
ZIJN
alom
bekend.
HEERENGRACHT 3-52,
Den Haag.
Succursales: UTRECHT, LEIDEN.
„De wijnen van dit huis zijn verkrijgbaar
bij den heer „B. DE BAS & Co.”
te Batavia, Hoofdagent voor West-Java.”
Correspondentie te adresseeren aan:
Maison Antonio Aguilar.

A. SCHARENBERG,
Hofleverancier.

GROOTSTE KEUZE
Thee- en Presenteerbladen,
THEESERVIEZEN,
Koffiestelletjes, Bouilloers,
enz., enz., enz.
's-Gravenhage, Hoogstraat 45.

JAC. MOULIJN,
Opticien, Instrumentmaker,
2e Wagenstraat 95, Den Haag,
TELEPHOON 704.
BRILLEN en PINCE-NEZ.
Voorschrift van Heeren Doctoren.
Artikelen voor Ziekenverpleging, Verbandstoffen,
Breukbanden, Suspensoirs enz.
Aanleg en onderhoud van
TELEPHOON en ELECTRISCHE SCHELEN.

Bekroond te Amsterdam met Gouden
Zilveren Medailles.
SPIEGELS.
Een uitstekend adres voor het aan-
schaffen van **SPIEGELS, SCHIL-
DERIJEN, PORTRETLIJSTEN,**
LIJSTEN voor OLIEVERF-
SCHILDERIJEN, MORA-STAN-
DAARDS, enz., enz., Nieuwe Haven
140-141, is de fabriek, waar deze
artikelen worden gemaakt, solide en
zeer billijk.
GROOTE KEUZE
Gravures, Etsen, Imitatie-
Aquarellen, enz.
Inrichting tot het opnieuw
vergulden van oude Spiegel- en
Schilderlijsten en schoonmaken
van Gevlekte Gravures.
P. J. CRAMWINCKEL,
Hofleverancier.
Telefoon-Interc. No. 1059.
FABRIEK en KANTOOR
NIEUWE HAVEN 140.
Filiaal: **PIET HEINSTRAT 81.**

Blikwerk en Verpakking
voor Oost- en West-Indië.
Aanleg van Gas- en Waterleiding,
Gasgloeilicht en Electric.
3 le Schuitstraat 3,
W. P. JANSSEN.

Allan & Co.
Koninklijke Nederlandsche
Stoom-Meubelfabriek
Magazijnen ter Meubilering.
Meubelen,
Tapijten, Gordijnstoffen etc
DEN HAAG:
HOOGSTRAAT 16.
Rotterdam. Utrecht.

Photographietoestel
te koop.
Te bevragen:
Heerengracht 4, Den Haag.

Grootste Keuze.

Franco levering door het geheele Rijk
Th. A. A. SIMONIS,
Groenmarkt 34,
over de PRINSESTRAAT
DEN HAAG.

kunnen denken te komen op een plantage en dat een ruim en net aangelegde, waar alles getruigt van goede zorgen en den wensch om een vriendelijk voorkomen te verkrijgen.

Men zie er de plaatjes maar op na. En zij dan bereid tot een eerbiedige hulde aan de goede menschen, die zich hier met nooit verlaauwenden ijver wijden aan zoo misdeelden. Hun vroomheid doet dat. Laat ons nader komen en het aanschouwen, met ontzag, dat zoo iets schoons en heerlijks geschiedt, in die afzondering, tusschen de wilde wouden van Suriname. Gij denkt al maar wildernis te vinden en, zie, daar opent zich de woudzoom en uw oogen staren verrast op dat stukje menschelijk bestaan, bestraald door het licht van het edelst gemoedsleven. Daar zien wij jonge menschen, ver uit hun Heimaths gekomen. Niet voor zich zelven voorwaar! Toen ik voor 'teerst naar Suriname zou gaan, trof mij een gezegde van Nellie, ik weet niet meer in welk boekje van de toen nog weinig bekende vrouw. Toen zij als jong meisje — zoo vertelde ze — naar Java ging, zeide een vriend tot haar: „Ga niet naar ginds met de gedachte voorop: wat zal ik er vinden? Vraag vóór alles: wat zal ik er brengen? Dat bracht Nellie in toepassing. En die leeraars en zusters onder de melataaschen? Het album geeft op die vraag het antwoord.

De Vereeniging, die dat Album deed verschijnen, opdat niet alleen kan gelezen, maar ook gezien worden, wat Bethesda is, beoogt daarmee haar arbeid bekend te maken en er liefde voor te wekken. Het is ook haar wensch steun te vinden. En deze wordt reeds verleend, wanneer men mededeelt, om dat album te verspreiden of het ook maar voor zich zelf bestelt. Voor één gulden, per postwisch ontvangen, door mij of door den Heer T. N. VAN DER STOK, oud-hypotheek-bewaarder, Riuwstraat 65 'sGravenhage, wordt aan 't opgegeven adres één exemplaar toegezonden. En ook zoo veel exemplaren als men wensch en gulden toezendt.

Ik hoop zeer, dat de Redactie van „Oost en West“ door de opening dezer regelen aan de Vereeniging een dienst zal willen bewijzen. Daarvoor reeds bij voorbaat haar dank.

H. H. ZAALBERG,

oud-predikant van Paramaribo.

Overveen, Zijlweg, Juni '02.

Der Redactie-Commissie was het een genoegen aan het verzoek van den oud-predikant Zaalberg te voldoen. Zij hoopt, dat menigen, ook door de bestelling van het fraaie album, het goede werk zal steunen.

v. Z.

De Semarangsche Toestanden en het Bataviasch Nieuwsblad.

Het Kamerlid Van Kol is in Indië en het Bat. Nieuwsbl. vaart op nieuw tegen Resident Sijthoff uit (1). Zou er ook verband zijn tusschen deze twee dingen? Het heeft er veel van. Pogingen, om dat gewestelijk bestuurshoofd „af te maken“, door hem bij den Gouverneur-Generaal in discredit te brengen, mislukten ten eenemale; hoogstwaarschijnlijk hebben ze zelfs Precies het tegenovergestelde gevolg gehad en den heer Sijthoff in de schatting van den Landvoogd doen stijgen; thans moet blijkbaar eene andere richting worden ingeslagen en getracht den heer Van Kol, die immers de Vertegenwoordiging in Holland wel zal inlichten, door den bril van het Bat. Nieuwsblad te doen zien.

De heer Rooseboom is niet iemand, die zich licht laat bedotten; tusschen Z. E. en den Resident van Samarang is, ik weet het uit goede bron, over de toestanden in dat gewest eene uitgebreide correspondentie gevoerd; waar nu de heer Sijthoff gehandhaafd blijft, daar kan men er op aan, dat, naar het oordeel der Indische Regeering, het in-treurende dier toestanden niet aan dat bestuurshoofd is te wijten. Of het dat is wel is volgens het oordeel van den heer Scheltema is iets, waarmee het publiek niets te maken heeft, zoo lang die redacteur woorden geeft in plaats van feiten; niet de heer Scheltema is verantwoordelijk Gouverneur-Generaal van N. I., doch de heer Rooseboom en diens persoonlijkheid staat te zeer bekend als eerlijk en rechtschapen, dan dat het publiek zou kunnen gelooven, dat hij een onvaardig bestuurshoofd zou handhaven.

Het gewestelijk bestuur is te laken, wij hebben het dikwijls genoeg gezegd en er onze redenen voor aangevoerd. Best mogelijk, maar waren die „redenen“ ook juist? Blijkbaar niet. De heer Rooseboom is niet iemand, die te weinig notitie neemt van den inhoud der dagbladen, dat is o. a. gebleken uit eenige maanden geleden aan de Residenten gerichte circulaire, waarbij hun werd gelast, in de kranten voorkomende klachten behoorlijk te onderzoeken.

Hare Majesteit de Koningin zal den heer Rooseboom wel goed kennen en weten, dat hij niet behoort tot degenen die leelijke zaakjes „toeloopen“.

Sedert wij over den toestand in Samarang begonnen te schrijven en de waarheid van hetgeen wij schreven ook anderen meer en meer duidelijk werd, niettegenstaande alle pogingen om te toeloopen, gingen telkens luider stemmen op, dringend naar een onderzoek. Dat denkbeeld drong eindelijk ook door tot de Regeering, welke langzaamhand begint te vermoeden, dat in Samarang toch misschien iets niet in den haak is — terwijl in sommige streken van Samarang al sedert tientallen van jaren periodiek hongersnood heerscht; terwijl het wanbestuur der laatste jaren bezig is in streken, die tot nog toe redelijk wel voeren, de grootste ellende te brengen; terwijl de menschen daar als ratten en muizen sterven“.

Ziedaar alweer een heele massa woorden, doch geen feiten.

De Directeur van B. B. stelde dan voor, een commissie te benoemen, welke bestaan zal uit een waterbouwkundige, een landbouwkundige en een bestuursambtenaar, bekend met Semarangsche toestanden. Die commissie moet, wij herhalen het, verslag uitbrengen omtrent de oorzaken van den hongersnood, omtrent hetgeen bekend is dus, ten einde er den verlangden officiëlen draai aan te geven, en zal daartoe worden voorgezeten door den resident van Samarang, den resident die nergens van had gehoord of gezien, die wakker geschud moest worden om op de hoogte te komen van hetgeen in zijn gewest voorviel, van hetgeen iedereen wist behalve hij, den resident Astaga! Netjes bedacht: de man, in de eerste plaats aansprakelijk voor den hemelgergenden toestand daar-

(1) Zie het artikel „De Toestand in Samarang“ in het nummer (van dat blad) van 15 Mei

ginder, zal rapport moeten uitbrengen over zijn eigen tekortkomingen, welke de tekortkomingen der Regeering tot het allerdroevigste gevolg brachten!“

Alweer woorden, beschuldigingen, insinuaties, doch geen bewijzen.

De Indische Regeering is blijkbaar overtuigd van de onschuld van den Resident Sijthoff, en in dit geval zie ik er niets in, dat zij de commissie van onderzoek door hem laat presideren; het tegenovergestelde zou ik zelfs een onvergeeflijke fout van haar vinden, omdat daarin de Europeesche en Inlandsche ambtenaren een blijk van wantrouwen zouden zien en dit het gezag van het hoogste bestuurshoofd zou ondermijnen, wat vooral in deze tijden vol ellende allernoodlottigste gevolgen zou kunnen hebben.

Men stelle zich voor, dat b. v. tijdens de Lombok-expeditie van 1894 de Regeering een commissie naar dat eiland had gezonden, om, buiten Generaal Vetter om, een onderzoek in te stellen, naar mogelijk door dien bevelhebber gemaakte fouten! Dat zou immers krankzinnig zijn geweest?

Al dat geschrijf van den heer Scheltema over de treurige toestanden in Samarang zal den resident Sijthoff en de onder zijne bevelen staande ambtenaren toch reeds heel wat schrijfwerk bezorgd hebben en heel wat tijd ontroofd dien zij onder die hoogst-moeilijke omstandigheden zoo dringend noodig hadden, om voor de bevolking te kunnen zorgen. In plaats van goeds heeft de heer Scheltema dus door zijn aanhoudende aanvallen op den heer Sijthoff veel kwaads gesticht.

Indien de gezagvoerder van een lek schip, in de ure des gevaars, nog wordt gesard en geplaagd door veilig aan den wal staande, geheel onverantwoordelijke personen, dan hebben deze lieden veel er van op hun geweten, indien het vaartuig zinkt. Wilt ge hem allerlei beschuldigingen naar het hoofd werpen, goed, — of eigenlijk niet goed, — maar doe het ten minste later, wanneer het gevaar geweken zal zijn, niet gedurende de uren, waarin hij al z'n aandacht, al zijn geestkracht en bekwaamheid noodig heeft, om het hem toevertrouwd schip te redden.

Hoe ondoordacht het Bat. Nubl. kan schrijven, blijkt o. a. uit zijn volgende opmerking:

„Eindelijk wakker geschud, schuift hij“ (de resident Sijthoff), „zich zijn verplichtingen liefst zoo veel mogelijk van de schouders. Vijfhonderd kinderen o. a., waarvan de ouders, uitgeput en uitgeerd, bezweken aan de ziekte welke een gemakkelijke prooi in de verzwakte bevolking vindt, worden kalmweg overgedragen aan de particuliere liefdadigheid.“

Het Bat. Nubl. bedoelt hier, dat de resident 500 Javaansche kinderen, die door de cholera onderloos waren geworden, met diens volle instemming, ja tot diens groote vreugde overdroeg aan de zorgen van den heer A. van Emmerik en z'n echtgenoot te Salatiga.

Maar kon de resident dan beter handelen dan hij deed? Aan wier zorgen zouden die 500 weezen beter kunnen worden toevertrouwd dan aan die van het menschlievende echtpaar van Emmerik?

En waar konden ze beter klimaat vinden (in de residentie Samarang) dan te Salatiga? Had de resident hun misschien een onderkomen moeten bezorgen in het z. g. Kettingkwartier (een gevangenis) te Boegangan en ze daar onder de goede moeten plaatsen van één der schouten? Of had hij te Salatiga, voor rekening van den Lande, voor hen bamboezen barakken moeten laten bouwen en ze daar moeten plaatsen onder het toezicht van, . . . van, . . . van, . . . ja van wien eigenlijk?

„Worden kalmweg overgedragen aan de particuliere liefdadigheid.“!!!

Iemand, die deze woorden leest en den heer Sijthoff niet kent, krijgt allicht den indruk: wat een monster van onverschilligheid en zelfzucht! Het „Bat. Nbl.“ vergat echter (bij vergissing?) er bij te voegen, dat de Resident den heer Van Emmerik had gezegd, dat deze zich om het financiële gedeelte der zaak niet ongerust behoefde te maken; daar stond hij, — Resident, — voor in. — Zie, wanneer men niet vergeet, zóó iets er bij te voegen, dan verkrijgt de zaak een geheel ander aanzien; dan wordt een schoone, edele daad, wat eerst leelijk scheen.

Op welke wijze de Resident zich voorstelt, aan de fondsen te komen, noodig voor het onderhoud dier 500 weezen, zie, dat is zijn zaak. Of had hij misschien den redacteur van het Bataviasch Nieuwsblad in deze behoeven te raadplegen? Degenen, die het voorrecht hebben, den heer Sijthoff te kennen, weten dat hij een man is, die zijn woord houdt en die wetenschap is voor hen beter waarborg voor de toekomst der 500 arme weezen dan het geschrijf van het „Bat. Nbl.“

In hetzelfde nummer van dat blad, — o ironie van het toeval! — lees ik een artikel van den heer Van Emmerik, waarin o. m. „Resident Sijthoff toont in de geheele zaak hartelijke sympathie en belangstelling en ik heb persoonlijk een zeer weldadigen indruk van hem ontvangen“.

Schooner compliment van meer bevoegde zijde kon de heer Sijthoff moeilijk ontvangen.

„Maar waarom“, zoo werd mij door een dame, die in het lot van Indië hartelijk belang stelde, gevraagd, „waarom, indien die Indische kranten zoo lasteren, geen gerechtelijke vervolging tegen hen ingesteld?“

Ik antwoordde hierop het volgende:

„Eens stond ik te Scheveningen leunend te staren naar de visschersschuiten, die daar op de zee dobberden. Drie jeugdige Scheveningers (van ± 18 jaar) zaten op een bank. — Een Indo kwam voorbijgewandeld. — „Blauwe“, klonk het. — De wandelaar keek niet om, doch vatte, het den rug toegerend, vlak voor het drietal post en staarde in zee. — Woede van den kant der Scheveningers! Ongehoord dat negligeeren van een scheidwoord! Een rechtgeaarde Scheveninger zou minstens teruggescholden hebben; deze man was blijkbaar totaliter gevoelloos. — Het eind der geschiedenis was, dat de „blauwe“ kalm voortwandelde, onder het gevloek en tandengeknars van het drietal. — Zoo als die „blauwe“ deed, moeten Indische bestuursambtenaren soms óók doen. Vindt ge zóó'n houding lakenswaardig?“

Pietersburen, 24 Juni 1902.

J. L. VAN PUFFELEN.

Een productief-maken der Indische Kunstnijverheid.

De heer P. C. Abell heeft in het vorig Koloniaal Weekblad (No. 15) dit belangrijk vraagstuk weder sprake gebracht. Ik geloof, dat ik zijn sympathieke belangstelling in deze onrecht zou aandoen, wanneer ik de ernstige bezwaren, die na lezing bij mij zijn opgevoerd, verzweeg.

Dit geldt allereerst, wat hij zegt omtrent de vertegenwoordiging van Insulinde op de Parijsche tentoonstelling. Die heeft meer resultaat gehad dan men van dit kostbaar „vlagvertoon“ verwacht zou hebben. De bewondering, welke de schoonheid der nagebootste Hindoe-tempels ginds heeft opgewekt, heeft gedeeltelijk

den laatsten aansloot gegeven tot een betere verzorging dezer tempel-ruinen van Regeeringswege (1). Nu deze stap gedaan is, nu eindelijk gehandeld wordt voor de zoo merkwaardige fragmenten eener archeologische kunst, mag met vertrouwen de tweede afgewacht worden: verzorging der nog levende kunst in Indië! Immers gene kan niet verdwijnen, wel de laatste en wat van groote vruchtbaarheid kan zijn, zou hopeloos kunnen afsterven!

Ik betwijfel zeer of het denkbeeld van den heer Abell dit zou kunnen verhoeden.

Stel het ongedachte gebeurt! De Regeering stelt een flinke som disponibel om voor de inlandsche producten een afzetgebied te kweken. Er gaat iemand naar Indië, gerugsteund door zakken rijksdaalders en door een volledige kennis van Indisch en Europeesch kunstgebied, zoo groot en volmaakt als een menschenhoofd kan bergen. Waar en wat moet hij koopen?

Reizen en verblijfkosten zijn in Indië bekend-duur, ergo is een verblijf van eenigen tijd in dezelfde streek onmogelijk. Het eigen opsporen, 't afwachten van een geschikte gelegenheid is dus geheel buitengesloten. Hij moet koopen, wat zich toevallig aanbiedt; geeft hij ruchtbaarheid aan zijn komst, hij zal veel kunnen koopen tegen pereduren prijs, overvraagd worden op een zoodanige wijze, dat van rentabele inkoop absoluut geen sprake is.

Een even fraai vooruitzicht geven de beloften van plaatselijke belangstellenden om na zijn vertrek dingen in te koopen. Men kan die nu reeds toetsen aan de ondervinding van hen, die in Indië tentoonstellingscollecties hebben verzameld.

En zelfs al bestonden die bezwaren niet, wie gelooft reeds nu aan een geregelden toevloed van mooie en voor den Europeeschen verkoop geschikte voorwerpen, iets dat absoluut noodig is voor een bedrijf op grootere schaal? Men zou de galen moeten stoppen met minderwaardig goed, dat het Indische werk spoedig geheel zou bederven. Een kunstmatig opgevoerde productie zou ontstaan, kort oplevend, maar spoedig dieper en hopeloos neerpluffend. Japan, dat zijn produkten heeft zien dalen tot goedkoop en inferieur bazargoed en binnenkort geheel zal zien verdwijnen, kan waarschuwend leeren, dat de overgang van huisvijlt tot industriële volksontwikkeling lange en ernstige voorbereiding verdient.

Stellig en zeker kan de Regeering tot het laatste medewerken. Dit wordt zelfs van meerder belang dan ooit het geval is geweest. De inlandsche bevolking mag niet langer afhankelijk blijven van toevallige oogsten. Wat nu op het overbevolkte Java gebeurt, zal later op de Buitenbezittingen vervolgd worden. Men leze als dreigend voortekken, wat dr. Nieuwenhuis over den haast chronischen rijksnood onder de Dajaks tusschen de regels door bericht. Men moet daarom trachten die bevolking economisch sterker te maken door hun bijzondere technische en artistieke vaardigheden te ontwikkelen, te verbeteren! Eerst daarna kan een productief-maken op grooter schaal denkbaar zijn.

Noodig is daarom allereerst een betere bekendheid van het Indonesische sieraarbeid. Wil dat werk commerciële waarde krijgen en behouden, dan moet het berusten op de eigen schoonheidswaarde. Dit moet de bouwgrond zijn, de eenig-denkbare basis. Het merkwaardig-artistieke moet opgezocht en vastgelegd worden, gebruikt als leerstof van patroonarme streken, zooals er nog al te veel in Indië zijn.

Wij moeten kennen de wijze, waarop hij werkt. Zonder die wetenschap kan men à l'instar de l'Europe musea en scholen gaan oprichten, duizenden besteden met Britsch-Indië als smakelijk vooruitzicht, kan men hopeloos in 't duister blijven tasten.

Dit te bereiken, dit hoogtepunt als krachtig wapen, wordt zonder Regeeringssteun onmogelijk. Het wetenschappelijk onderzoek in onze Koloniën verslindt de particuliere hulpmiddelen zoo volmaakt, dat voor praktisch werken in deze richting niets over blijft.

Doch ook hier kan Regeeringssteun niet het eenige redmiddel worden!

Zooals de heer Rouffar in de Indische Gids zoo juist gezegd heeft, moet ook het Europeesche element in Indië meer vertrouwd worden met het inheemsche werken, meer in staat wezen tot juiste waardebeoordeling van dat werken. Is het niet bedroevend hier in Holland zoo dikwijls te moeten opmerken, dat het inlandsche werken en sieren letterlijk langs zoovele meerbeschaafden heen gegleden is? Is het feitelijk geen omgekeerde verhouding, dat personen, die nooit in Indië zijn geweest, op tentoonstellingen hen, die wel dat voorrecht genoten hebben, tot gids moeten dienen?

Hoe dikwijls moet men dan hooren: „ja, wordt dit bij ons gemaakt?“ of „k heb 't dikwijls genoeg gezien maar wie let daar nou op!“ En wat die menschen in enkele uren tijds hadden kunnen zien, kost hier jaren van zoeken.

Aan die gebrekkige kennis wijkt 't dan ook uitsluitend, dat bijv. in de Museum-collecties de meeste voorwerpen op bestelling gemaakt, zoo dadelijk te herkennen zijn in inferieur gehalte.

Ik wil dit niet als een verwijt neerschrijven! Ik geloof dat het niet anders heeft kunnen zijn!

Het Indische volksleven is zoo bedwelmend rijk aan overvloedige indrukken. De leek op artistiek en technisch gebied komt er gewoon niet toe, zich op de smalle paadjes te wagen. Hij kent van uit patria het kunstgebied als een land vol voetangels en klemmen en is huiverig om zich aan een beoordeling te wagen. En zelfs al wil hij dat, de groote afstanden dwingen hem zich te bepalen tot de streek, waar hij woont; hem ontbreekt dat groote hulpmiddel: vergelijkingsmateriaal. Vandaar dat boekjes in die richting een zoo voornamen factor kunnen wezen!

Populair-geschreven werkjes, zoo mogelijk kritisch-behandeld, zullen allicht in den leestrommel verhuizen. Ze zullen de nieuwsgierigheid prikkelen, opwekken om ook eens te zien, wat er in de nabijheid gebeurt. En als de inhoud een methodische rangschikking der verschijnselen in groote trekken geeft, zal dit de eigen waarneming ongemeen bevorderen, in staat stellen tot grondiger beoordeling.

Vanzelf wordt zóó op natuurlijke wijze een zekere deskundigheid gekweekt, waarvan de wisselwerking op het inlandsch element niet zal uitblijven, een kring van kundige belangstellenden gevormd, die meer dan enig ander hulpmiddel een voortgang der inlandsche nijverheid kunnen steunen.

(1) Behalve nog de prachtige collectie Balieesche sculpturen en de andere voorwerpen, die zonder die Parijsche tentoonstelling wellicht nimmer te onzent waren gekomen.

Dezelfde boekjes kunnen in Holland meerdere vertrouwde met het Indische werk verspreiden en hen, die naar Indië gaan, eenigszins voorbereiden.

Dezelfde boekjes kunnen ook den vinger leggen op het gebrekkige, dat inderdaad hier en daar kleefte en zoo medewerkend tot verbetering bijdragen. Zonder dit laatste zal het onmogelijk wezen, een deel van het Indische produkt commerciële waarde te geven.

Ik geloof, dat wij daarmee op een goeden weg zijn, al zal het euhigen tijd kosten

Laat «Oost en West» daarmede met zijn tentoonstellingen practisch werkzaam zijn, haar werkkring uitbreiden met een verkoopplaats van Indische produkten, die van zelf tot kleine schaal gedwongen door genoegzamen toevloed geschraagd kan worden!

Leiden.

J. A. LOEBER, Jr.

Varia.

Het Irrigatie-rekest. Hoe ongewoon het is, dat anders dan uit eigenbelang, bekommert om het wel en wee van Nederlandsch-Indië blijkt wel uit de ondervinding, die een der correspondenten van „Oost en West“ onlangs opdeed, bij het aansporen tot betuiging van adhaesie aan het „irrigatie-rekest“. Iemand, wien het stuk ter teekening werd aangeboden, deed de vraag: „U hebt zeker domeinen op Java, die aan water gebrek lijden, dat U zooveel belang stelt in de irrigatie?“

Het nut van Er wordt door onzaakkundige tentoonstellingen. en oppervlakkige beoordeelaars wel eens getwijfeld aan het nut van het houden van tentoonstellingen. Voor die twijfelers zij als een sprekend bewijs voor het tegendeel hier aangehaald eene zinsnede uit een schrijven van de afd. Ned.-Indië aan het Hoofdbestuur gedurende het in orde brengen harer expositie van koperwerk te Weltevreden:

„Wij staan in den laatste tijd zelf versted over het vele, dat er op kunstgebied hier is. Overal ontdekken wij werkelijke kunstenaars.“

Spaar- en Hulpbanken. De ass.-resident van Lamongan, De Haay, heeft een spaar- en hulpbank opgericht, voornamelijk ten behoeve van de inlandsche ambtenaren. Een verblijvend verschijnsel is het zekere, dat ook de inlanders meer tot sparen worden aangemoedigd. Onder hen, die in Indië een postspaarbankboekje rijk zijn, behooren verscheiden huisbedienden, die hiertoe door hun meester of meesters zijn aangezet en aardig moeten de tooneeltjes zijn, waarbij deze nieuwelingen in het spaarvak telkens als zij weer geld komen inleggen, vragen aan den ambtenaar der posterijen om te mogen zien hoeveel kleine geldstukjes het vroeger door hen ingelegde geld nu al gejongd heeft.

Militaria. Naar De Locomotief uit Ambarawa verneemt, zijn de schietbanen, die te Willem I voor het vèrdagend repeteregeweer zouden worden aangelegd, niet voltooid kunnen worden. Een gedeelte der zeer lange banen toch liep over een terreinstrook die zoo onvast bleek, dat zij niet voldoende verhard kon worden. Afkeuren der banen was dan ook het eenige, dat te doen bleef. Jammer maar, dat er al een slordige vijftien mille aan vermorst was, die thans voor niets zijn uitgegeven. Men heeft een beter terrein gevonden, in de nabijheid van Banjoebiroe. Daar zullen thans de schietbanen voor de infanterie van Willem I en Banjoebiroe worden aangelegd.

Het oude schietterrein te Willem I wordt overgegeven aan de bevolking, die thans woont op het projecteerde terrein te Banjoebiroe. Er zal dus een groote volksverhuizing plaats hebben, waardoor Ambarawa eenige kampongs zal winnen.

Inhoud van Nederlandsche Tijdschriften voor Oost- en West-Indië.

De Gids, Juli 1902. Augusta de Wit: De Godin die wacht. Boek I. Een zoeker naar het leven. — Dr. A. W. Nieuwenhuis. De uitbreiding van den invloed van Nederland in Borneo.

Onze Eeuw, Juli 1902. E. B. Kieselstra: De taak der Indische Regeering ten opzichte van hooger onderwijs. — Prof. J. S. Speyer: Buddha's levensloop afgebeeld op den Boro-Boedoor.

De Indische Gids, 24e jaarg. Juli 1902. N: De Gouvernements-Koffiecultuur, in verband met plannen tot verbetering van den oeconomicen toestand in Ned.-Indië. — H. A. de Groot: Bemoeidigende promotiekansen. — P. Adriani: De oorzaken der Malaria en de malariamug. — H. R. Rookmaaker: Maleische inboedels en huisdieren (Pad. Bovenlanden). — De Fransche koloniën. — T. J. Bezemer: Bezwaren tegen het nieuwe en bewijzen voor het oude in de Javaansche spraakkunst. Antwoord aan Dr. A. A. Fokker. — Varia. — Maandel. Revue van Brochures enz. — Koloniale literatuur. — Corresp. Artikel: Proeve van argumentatie of proeve van critiek? door J. Homan van der Heide, met naschrift van de Redactie. — Wetenschap en Industrie. — S. Kalff: Een verloren „buitencomptoir“ der O. I. Comp. (slot).

De Indische Mercuur, 25e jaarg. No. 26. Het snoeien van den koffieboom. — Koffie en bananen in Costa-Rica. — Japan and its Trade. Het tabaksbedrijf in Boesoki. — Suikercultuur op Martinique. — De nieuwste schaakzet van den Tabaktrust. — Peper. — Verslag van het Mijnwezen, 4e kwartaal 1901 (vervolg). — De tentoonstelling te Bondowosso. — Jaarverslagen. — Bijvoegsel: Ter herinnering aan G. E. Rumphius 1702—1902 (Plaat).

Verzending O.-I. Mail. VOOR DEN HAAG.

Table with columns for destination (Amsterdam, Rotterdam, Genus, Marseille, Brindisi, Napels, Via Marseille, Via Napels, St. Nazaire, Amsterdam, Southampton) and dates (4 Juli, 11, 8, 12, 4, 7, 8, 14, 7) and times (11.20 's av., 11.30 's av., 9.15 's av., 7.45 v.m., 7.45 v.m., 1.-mid., 9.45 's av., 7.45 v.m., 11.20 's av., 11.30 's av.)

ADVERTENTIE.

BOEKHOUDEN.

Opleiding voor examens en praktijk door **G. L. REINDERHOFF**, BARENTSSTRAAT 38a, Den Haag. *Leeraar M. O. Boekhouden, Assistent v/h. Nederl. Inst. van Accountants, Gedipl. en pract. Boekhouder*

Leeraar **M. O.**

SCHOONSCHRIJVEN.

Verbetering van slecht, moeilijk schrift in fraai, vlug loopend, volgens praktische, vlotte methode. Aanbevolen in het belang van studeerenden, handelsbedienenden, ambtenaren en allen, die werkzaam zijn in of solliciteeren naar administratieve betrekkingen.

Opleiding voor Examens M. O. Buiten Den Haag les per correspondentie. **Bilijke voorwaarden.**

A. A. KNUIJVER & ZONEN, Gedempte Raamstraat 11-12, 'S-GRAVENHAGE. Hofleveranciers.

Nederlandsche Fabriek van Borduur- en Pasementwerken, Galonweverij à Jacquard, Photographien en Teekeningen van Vaandels, Maconieke Artikelen enz. worden franco ter inzage gezonden.

Zilveren Medaille Wereldtentoonstelling **PARIS 1900.**

ISERIEF & Co. VEENESTRAAT 16/18, den Haag.

Magazijn van Garen en Band. **DAMES HANDWERKEN.**

Natuur Wollen Ondergoederen

VAN

Jansen en Tilanus. FRIEZENVEEN.

HAAGSCHE MUZIEK-HANDEL **ENDERLE en OOSTERVEEN**
HOFSPUI N°97. HOFSPUI N°97.

Haagsch Publiciteits Bureau Gebouw Mercurius NOORDEINDE 33.

Plaatsing van annonces in alle bladen der wereld. Voor de **INDISCHE BLADEN** vrage men de bijzondere voordeelige voorwaarden

Corsmit Brossois Co. Wagenstraat 18 DEN HAAG.

Inrichting voor complete **Meubilering**, geschikt voor Indiëns Familie van af

Salon
Huiskamer
Slaapkamer
Logeerkamer
Dienstbodekamer
Keuken
Gangen

f 850.

Prijscuranten, Teekeningen of Photo's gratis op aanvraag.

Verhuizingen door geheel Europa (onder garantie).

Attesten ter inzage van af 1888.

Manden en Kisten gratis in bruikleen.

BERGPLAATS voor INBOEDELS.

B. DERKSEN,

Brood- en Beschuitfabriek

„De Oude Vette Hen”,

OPGERICHT 1680.

8, OUDE MOLSTRAAT—DRIEHOEKJES 8, 's-Gravenhage.

Hofleverancier.

Gewoon- en Luxe Brood, Beschuit, Krentenbrood, enz. Geregelde bezorging door alle wijken der Stad en Scheveningen.

Stoomvaart-Maatschappij

„**ROTTERDAMSCH LLOYD**”

Maildienst tusschen Rotterdam en Nederlandsch-Indië

in verbinding met de diensten der

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij

	van Rotterdam.	van Marseille.	te Port-Said.	te Padang.	te Batavia.
Lawoe	12 Juli	24 Juli	29 Juli	17 Aug.	19 Aug.
Ardjoeno	26 " 26	7 Aug.	12 Aug.	31 " 31	2 Sept.
Soembing	9 Aug.	21 " 21	26 " 26	14 Sept.	16 " 16
Goentoer	23 " 23	4 Sept.	9 Sept.	28 Sept.	30 Sept.
Oengaran	6 Sept.	18 " 18	23 " 23	12 Oct.	14 Oct.
Gedé	20 " 20	2 Oct.	7 Oct.	27 " 27	29 " 29
Merapi	4 Oct.	16 " 16	21 " 21	10 Nov.	12 Nov.
Sindoro	18 " 18	30 " 30	4 Nov.	24 " 24	26 " 26

* Dubbel schroefstoomschip. 1e klasse midscheeps. 2e klasse in de campagne.

De Hoofd-Agenten: **Ruys & Co., Rotterdam.**

De Agenten: **Eijkensluyters & Tromp, Anna Paulownastraat 1d, 's-Hage.**

Maison Willems-Janssens, de Bruxelles, **ROBES et MANTEAUX.**

Van Galenstraat 16, près du Piet Heinstraat, **La Haye.**

E WEKKER,

Coöperatieve Vereeniging.

Afdeling „huisarbeid”,

Zeestraat 31. Den Haag.

Bericht de ontvangst van speciaal voor „DE WEKKER” vervaardigt Aardwerk, Koper, Friesche matten, etc.

WONINGGIDS voor 's-GRAVENHAGE en OMSTREKEN

opgemaakt door 't Administratiekantoor der firma

FALKENBURG & Co.

's-GRAVENHAGE, Dennenweg 64,

wordt op aanvraag gratis toegezonden.

Ook ligt deze gids op de informatiebureaux der Vereeniging „OOST en WEST” te 's-GRAVENHAGE en te **WELTEVREDEN** ter beschikking van belangstellenden.

COSTUMES NAAR MAAT,

Gegarandeerde Coupe.

Specialiteit in:

Gekleede Costumes

Mantelcostumes

Mantels

BLOUSES,

PEIGNOIRS,

Costuumrokken.

GRÖÖTE KEUZE in:

Zwarte en Gekleurde JAPONSTOFFEN.

LEIDEN, STATIONSWEG 19. Eerste Modes.

DEN HAAG. GEDEMPTE BURGWAAL 8, bij de WAGENSTRAAT. **E. v. d. Koest.** MAGASIN de SOLDES.

DELFT, 21, CHOORSTRAAT. Nieuwste Garneering.

Grootste keuze **echte LYONSCHIE ZIJDE** in zwart en gekleurd, ook andere kleedingstoffen bijzonder geschikt voor Indië,

voor de helft der gewone prijzen.

Alle goederen welke niet naar genoegen zijn, al zijn dezelve ook afgesneden, worden gaarne omgeruild.

Stalen worden op aanvraag franco toegezonden.

A. J. MESKER,

MEUBELFABRIKANT.

Hofspui 81, Telefoon No. 240, 's-Hage.

Inrichting voor complete meubileringen, zoowel in koop, als in huur. Complete Ameublementen voor geheele huizen, boven- of benedenhuizen steeds voorradig. **PRIJZEN STERK CONCURREEREND.** Verhuurt mede Gemeubelde boven- en benedenhuizen. **GORDIJNEN. TAPIJTEN.**

Koninkl. Nederl. Mandenfabriek en Magazijnen **Firma W. F. VAN VLIET.**

Serre-Meubelen en Decoratie.

NOORDEINDE 158.

Volières, Vogelkooien.

Lange Beestenmarkt 4-6, Den Haag.

F. H. BOTHE,

21, VEENESTRAAT - DEN HAAG.

SPECIALITEIT IN

GEKLEURDE, ZWARTE en CRÈME STOFFEN.

Nouveaute's voor elk seizoen.

STEEDS GROOTE ASSORTEMENTEN.

BILIJKE PRIJZEN.

Gasornamenten

Nieuwe Armen van af f 0.60.

Nieuwe Schuiflampen met

Gloeilicht van af f 5.50.

Nieuwe 3-lichts Kronen met Gloeilicht

van af f 17.

Surpriselamp

met zijden Kap en Gloeilicht f 13.50.

NIEUWE

Geijser-Badkachel,

Nieuwste systeem,

met groot nieuw BAD, met 3 jaar garantie

en kosteloze plaatsing, f 60.

20a, Korte Houtstraat, Den Haag.

Telefoon 1207.

Wol-Regime.

Depôt van het **Echte**

Prof. Dr. G. Jaeger's

NORMAAL-

ONDERGOED,

voor Heeren, Dames en

Kinderen,

in Winter- en Zomer-

qualiteit.

tot de laagste prijzen.

A. VAHLE & Co.,

den Haag, HOOGSTR. 14

Telefoon 1218.

Rotterdam, Hoogstr. 340.

Lijders aan Jicht en

Rheumatiek ten zeerste

aanbevelen.

Bovengenoemde Firma hebben

wij voor 's-Gravenhage den **Alleen-**

verkoop opgedragen.

WILH. BENDER Söhne,

Stuttgart.

Eenige geconcessioneerde Fabrikanten

der **Echte Prof. Dr. G. JAEGER's**

Normaal-Ondergoederen.

Specialiteit in Kousen en Tricot-Goederen in Kousen, Wol, Merino en Zijde.

Het beste voedsel

is **BROOD**, wanneer het bereid wordt van 1e kwaliteit grondstoffen.

Om daarvan zeker te kunnen zijn, gebruike ieder, de producten van de

Zuid-Holl. Broodfabriek **WALDORPSTRAAT.**

In December wordt 15 pCt. uitgekeerd, welk dividend gewaarborgd is.

Bijzonder wordt de aandacht gevestigd op ons allerwege beroemd

ZOET ROGGBROOD.

Inteekenbiljet voor niet-leden.

Ondergeteekende

wenscht Donateur-trice te worden van de Vereeniging „Oost en West” tegen betaling eener jaarlijksche contributie van f _____ of door eene gift in eens van f _____

Hand ekening en volledig duidelijk adres.

den

NB. Contributie van f 5 of gift in eens van f 100 voor Donateurs. Voor Leden contributie tot een minimum van f 1.— 's jaars. Om 't orgaan te ontvangen moet men minstens f 1.50 's jaars betalen. Doorslaan wat men niet wil.